

Prisutvecklingen på mobiltelefoni och bredband

till och med första kvartalet 2012

Prisutvecklingen på mobiltelefoni och bredband
till och med första kvartalet 2012

Rapportnummer
PTS-ER-2012:26

Diarienummer
12-10979

ISSN
1650-9862

Författare
Oscar Holmström och Karin Fransén

Post- och telestyrelsen
Box 5398
102 49 Stockholm

08-678 55 00
pts@pts.se
www.pts.se

Innehåll

Sammanfattning	6
1 Inledning	8
1.1 Bakgrund	8
1.2 Syfte	8
1.3 Avgränsningar	9
1.4 Definitioner	9
1.5 Disposition	10
2 Metod och material	11
2.1 Mobila samtalstjänster	12
2.1.1 <i>Genomsnittsanvändaren för mobiltjänster</i>	12
2.2 Fast och mobilt bredband	13
2.3 Internationell prisjämförelse	16
3 Resultatredovisning	17
3.1 Prisutvecklingen på mobiltjänster	17
3.1.1 <i>Förändrade prismodeller och dolda kostnader för mobila samtalstjänster</i>	18
3.1.2 <i>Prisutvecklingen för en genomsnittlig användare av mobila samtalstjänster</i>	25
3.2 Prisutvecklingen på fast och mobilt bredband	27
3.2.1 <i>Prismodeller samt marknadsförda och levererade hastigheter för fasta och mobila bredbandsabonnemang</i>	28
3.2.2 <i>Prisutvecklingen för fast bredband</i>	33
3.2.3 <i>Lokala priser på bredbandsabonnemang i områden med öppna och stängda stadsnät</i>	34
3.2.4 <i>Prisutvecklingen för mobilt bredband</i>	36
3.3 Internationell prisjämförelse	38
3.3.1 <i>Priser för mobila samtalstjänster</i>	38
3.3.2 <i>Priser för fast bredband</i>	41
4 Slutsatser och sammanfattning	44

Tabeller

Tabell 1	Mobila samtalstjänster: Prisutvecklingen för en genomsnittlig användare av mobila samtalstjänster	26
Tabell 2	Fast och mobilt bredband: Prisutvecklingen för abonnemang på fast bredband ³³	
Tabell 3	Fast och mobilt bredband: Prisutvecklingen för abonnemang på mobilt bredband som fristående tjänst	36

Figurer

Figur 1	Mobila samtalstjänster: Genomsnittlig intäkt per sms, mms, minut och per kund och månad.....	17
Figur 2	Mobila samtalstjänster: Antal erbjudanden för mobiltelefoni som ingår i prisjämförelsen	20
Figur 3	Mobila samtalstjänster: Utvecklingen av debiteringsintervallet	21
Figur 4	Mobila samtalstjänster: Utvecklingen av öppningsavgifterna	22
Figur 5	Mobila samtalstjänster: Utvecklingen av uppsägningstider	23
Figur 6	Mobila samtalstjänster: Prisutvecklingen för en genomsnittlig användare av mobila samtalstjänster	27
Figur 7	Fast och mobilt bredband: Intäkter från fasta och mobila bredbandsabonnemang	28
Figur 8	Fast och mobilt bredband: Levererad hastighet och svarstid för olika hastigheter och accesstekniker.....	31
Figur 9	Exempel på hur bredbandsabonnemang via 4G presenteras av två ledande operatörer på marknaden	32
Figur 10	Fast och mobilt bredband: Prisutvecklingen för abonnemang på fast bredband ³⁴	
Figur 11	Priser för bredbandsabonnemang via fiber i områden med öppna respektive stängda stadsnät	35
Figur 12	Fast och mobilt bredband: Prisutvecklingen för abonnemang på mobilt bredband som fristående tjänst	37
Figur 13	Internationell prisjämförelse: mobila samtalstjänster, medelanvändare, augusti 2012.....	40
Figur 14	Internationell prisjämförelse: mobila samtalstjänster, höganvändare, augusti 2012.....	41
Figur 15	Internationell prisjämförelse: Fast bredband, medelanvändare (minst 2,5 Mbit/s), september 2011	42
Figur 16	Internationell prisjämförelse: Fast bredband, höganvändare (minst 45 Mbit/s), september 2011	43

Sammanfattning

Priserna för mobila samtalstjänster går ner. För en genomsnittsanvändare minskade priset för det billigaste erbjudandet på mobila samtalstjänster med 15 procent mellan första kvartalet 2011 och första kvartalet 2012. På sju år har motsvarande pris minskat med 65 procent. Jämfört med de övriga länderna i Norden har Sverige högre priser för medelanvändare (100 samtal och 140 sms per månad), men lägre priser för användare som ringer och sms:ar mycket (900 samtal och 350 sms per månad).

Priserna på de billigaste rikstäckande erbjudandena om fast bredband med överföringskapaciteterna minst 2 Mbit/s och minst 8 Mbit/s har varit i princip oförändrade mellan första kvartalet 2011 och första kvartalet 2012. På sju år har dock dessa minskat med 38 respektive 11 procent. Det billigaste rikstäckande abonnemang på 100 Mbit/s ökade med 26 procent mellan första kvartalet 2011 och första kvartalet 2012. Många mindre aktörer erbjuder dock bredbandsabonnemang om 100 Mbit/s mer eller mindre lokalt. En granskning av dessa lokala erbjudanden visar att bredbandsabonnemang om 100 Mbit/s erbjuds till priser under riksgenomsnittet i områden med stadsnät där flera tjänsteleverantörer tillåts att tävla om slutkunderna (så kallade öppna stadsnät). I områden med stadsnät där endast en tjänsteleverantör erbjuder bredbandsabonnemang om 100 Mbit/s (så kallade stängda stadsnät) är priserna däremot ofta i nivå med riksgenomsnittet. Det kan därmed konstateras att i områden där det finns öppna stadsnät är priset på bredbandsabonnemang via fiber ofta billigare för slutkunden än i områden som saknar öppna stadsnät. PTS bedömning är att priserna på bredbandsabonnemang via fiber i öppna stadsnät ofta ligger 20-30 procent lägre än motsvarande rikstäckande erbjudanden.

Jämfört med de övriga länderna i Norden har Sverige högre priser för fasta bredbandsabonnemang med låg hastighet (minst 2,5 Mbit/s), men lägre priser för snabba bredbandsabonnemang (minst 45 Mbit/s).

Priset på mobilt bredband som fristående tjänst (dvs. till datorer via USB-modem eller liknande) sjönk med 47 procent mellan första kvartalet 2011 och första kvartalet 2012 och med 58 procent jämfört med första kvartalet 2009. Prissänkningar under vissa kvartal har dock varvats med temporära prisökningar under andra. En anledning till detta kan vara att operatörerna fortfarande laborerar med prissättningen för mobilt bredband som fristående tjänst för att hitta en långsiktigt hållbar prismodell. Hittills har detta dock oftast skett genom att justera andra parametrar än priset per månad, såsom hastighets- och kapacitetstak.

Utöver den generella prisutvecklingen har PTS även observerat ett antal fenomen när det gäller utbudet av elektroniska kommunikationstjänster som gör det svårt för konsumenterna att göra informerade val. För det första finns

stora skillnader mellan de överföringshastigheter som marknadsförs och de överföringshastigheter som levereras. PTS anser att operatörerna bör ange hastigheterna på ett sätt som bättre speglar vad konsumenten kan vänta sig istället för den så kallade ”upp till”-hastigheten, oavsett accessform.

För det andra kan PTS konstatera att konsumenterna upplever att så kallade dolda kostnader (kostnader som är svåra att förutse) gör det svårt att göra jämförelser mellan olika erbjudanden för mobila samtalstjänster och operatörer inför ett avtalstecknande. Exempelvis har tidigare praxis att debitera för varje eller var tioende sekund nästan helt ersatts med minutdebitering och i princip alla erbjudanden har idag uppsägningstid. Öppningsavgifterna har förvisso stabiliserats de senaste åren, men jämfört med 2005 har de ökat med i genomsnitt 40 procent.

Ett stort och varierat utbud är i grunden positivt för konsumentnyttan, men dolda kostnader i kombination med att prisvillkoren för mobiltelefonitjänster är mycket svåra att överskåda gör att det råder en stor okunskap hos konsumenter om vad som påverkar den totala kostnaden av ett abonnemang. Det minskar i sin tur förmågan för konsumenter att agera rationellt när de väljer abonnemang vilket på lång sikt kan få negativa konsekvenser för konkurrensutvecklingen och den långsiktiga konsumentnyttan på marknaden.

PTS kan notera att i Danmark är t.ex. bindningstiden begränsad till maximalt sex månader och i Finland är uppsägningstiden för telefonitjänster begränsad till två veckor. Båda dessa länder har billigare priser på mobil telefoni än Sverige för en medelanvändare.

PTS har under 2012 arbetat med föreskrifter och allmänna råd om innehåll i operatörernas konsumentavtal och om hur priser och villkor ska hållas allmänt tillgängliga. Regleringen syftar till att förbättra konsumenternas möjlighet att göra informerade val. PTS arbetar för att föreskrifterna ska kunna träda i kraft under 2013.

1 Inledning

Inledningskapitlet beskriver först anledningen till att Post- och telestyrelsen (PTS) analyserar prisutvecklingen på elektroniska kommunikationstjänster. Efter det konkretiseras uppdraget genom att rapportens syfte, avgränsningar och disposition preciseras samt genom att centrala termer definieras.

1.1 Bakgrund

PTS övergripande mål handlar om att verka för långsiktigt hållbar konkurrens och konsumentnytta inom området för elektronisk kommunikation. I PTS instruktion framgår att myndigheten har till uppgift att övervaka pris- och tjänsteutvecklingen inom samma område. Som ett led i detta arbete gav PTS fram till och med 2009 ut ett antal rapporter där prisutvecklingen för privatkunder analyserades. Rapporterna har använts som underlag i PTS marknadsbedömningar och beslut om betydande marknadsinflytande (SMP), men rapporterna har också gjort det lättare för konsumenter att göra medvetna val genom att bland annat öka deras kunskap om prisutvecklingen för olika elektroniska kommunikationstjänster. Mellan 2010 och den 30 april 2012 bedrevs uppgiften att övervaka prisutvecklingen istället inom ramen för PTS prisjämförelsetjänst Telepriskollen. Den 30 april 2012 lades dock Telepriskollen – och därmed PTS prisövervakning – ned.

Den här rapporten möter alltså behovet av att återuppta prisövervakningen, dels för att fortsätta PTS arbete mot långsiktig konsumentnytta, dels för att följa regeringens instruktion till PTS.

1.2 Syfte

Rapportens syfte är att:

- Bidra till långsiktig konsumentnytta och följa regeringens instruktion till PTS genom att ta fram en rapport som analyserar prisutvecklingen i Sverige för mobiltjänster och trådbundet bredband.
- PTS ska öka kunskapen om hur olika prisplaner inverkar på konsumenternas användning av de tjänster som analyseras, och även hur dessa inverkar på konsumenternas sammantagna kostnader för tjänsterna.
- Belysa prisskillnader för jämförbara trådbundna bredbandsabonnemang i olika geografiska områden.

En önskvärd effekt av rapporten är även att bidra till medvetna val bland konsumenter.

1.3 Avgränsningar

Erfarenheter från PTS löpande arbete med frågor om tydlig information, underlag från PTS individundersökning och återkoppling från aktörer på marknaden visar att behovet av att belysa prisutvecklingen är som störst för mobiltjänster och trådbundet bredband. Av den anledningen avgränsas rapporten till dessa delområden.

Prisutvecklingen analyseras endast kvartalsvis för ordinarie priser på abonnemang, om möjligt, från och med första kvartalet 2005 till och med första kvartalet 2012.

Jämförelsen av prisutvecklingen för slutkundstjänster baseras på statistik från Telepriskollen. Telepriskollen riktade sig endast till privatkunder, vilket innebär att prisutvecklingen för slutkundstjänster till företag inte beskrivs i rapporten. Telepriskollen inkluderade inte heller slutkundstjänster över publika trådlösa lokala nätverk (WLAN), och därför ingår de inte i beskrivningen av prisutvecklingen.

I kapitel 2 beskrivs ytterligare avgränsningar för de respektive delmarknaderna.

Enbart kostnader för själva tjänsten elektronisk kommunikation räknas in. Den utrustning som krävs för att använda tjänsterna är inte inkluderad. Inte heller tas hänsyn till tilläggs- och mervärdestjänster som exempelvis nedladdning av musik till mobiltelefon.

1.4 Definitioner

Här definieras de viktigaste termerna i denna rapport.

Mobila samtalstjänster – mobil telefoni över GSM-, UMTS- och CDMA 2000-nät. Även tjänsterna sms och mms ingår här i begreppet mobila samtalstjänster.

Fast bredband – trådlösa och trådbundna anslutningar till internet som i praktiken kan leverera överföringshastigheter på minst 2 Mbit/s som inte är uppringda eller mobila anslutningar och där månadskostnaden eller hastigheten inte ändras om mängden nedladdad data överstiger ett tak (flat rate).

Mobilt bredband som fristående tjänst – mobila anslutningar som endast genererat datatrafik och som i praktiken kan leverera överföringshastigheter på minst 2 Mbit/s i genomsnitt och där månadskostnaden eller hastigheten är antingen konstant oavsett användning eller ändras med mängden nedladdad data först

efter att användaren passerat ett tak på minst 2 Gbyte per månad (flat rate med kapacitetstak på minst 2 Gbyte per månad).¹

Svarstid – används i rapporten som en synonym till latens (*latency* på engelska). Mycket långa svarstider kan göra att webbsurfning upplevs som trögt eller att realtidskommunikation inte fungerar på ett bra sätt trots att överföringskapaciteten i form av Mbit/s är tillräcklig.

1.5 Disposition

Rapporten är uppdelad i fem kapitel på följande sätt:

- I kapitel ett presenteras bakgrunden till rapporten liksom rapportens syfte, avgränsningar och disposition. Dessutom definieras ett antal centrala termer.
- Kapitel två beskriver den metod och det material som använts för att uppnå syftet med prisjämförelsen.
- I kapitel tre redovisas resultatet av prisutvecklingen på de delmarknader som beskrivs inledningsvis.
- I kapitel fyra sammanfattas rapportens viktigaste slutsatser.

¹ PTS uppskattar den genomsnittliga mängden datatrafik per abonnemang till mobilt bredband och månad till ca 4,8 Gbyte per månad. Uppskattningen baseras på uppgifter från PTS operatörsstatistik (se <http://statistik.pts.se>), men medianmängden ligger förmodligen närmare 2 Gbyte per månad. Anledningen är att ett fåtal användare genererar en mycket hög andel av den totala datatrafiken i mobilnät.

2 Metod och material

Det är generellt svårt att bedöma prisutvecklingen på olika typer av elektroniska kommunikationstjänster till slutkunder. För det första kan den totala kostnaden för en tjänst bestå av flera delar – allt från etableringsavgifter, minutavgifter, debiteringsintervall och öppningsavgifter till ett fast pris för obegränsad användning. För det andra kan abonnemang antingen ha en fast månadsavgift eller vara förbetalda (exempelvis via kontantkort). Den snabba teknikutvecklingen och förändringen av användarmönster på området elektronisk kommunikation är något som ytterligare försvårar en analys av prisutvecklingen över tid. Användningen av elektroniska kommunikationstjänster mätt i antal samtalsminuter och överförd data med mera förändras kontinuerligt vilket innebär att en genomsnittlig användare i dag totalt sett genererar mer trafik än för ett par år sedan.

För att bedöma prisutvecklingen på en marknad är det dock nödvändigt att jämföra prissättning över tid. I den här rapporten görs detta genom att jämföra utvecklingen av lägstapriset och medianpriset på abonnemang för en genomsnittsanvändare kvartalsvis under mätperioden.

Genomsnittsanvändarens användning baseras på den genomsnittliga användningen av tjänster inom delområdena mobila samtalstjänster samt fast och mobilt bredband som fristående tjänst under 2011.² För att kunna jämföra dem över tid antas genomsnittsanvändarens användning vara densamma (det vill säga på 2011 års nivå) under hela mätperioden. Prisutvecklingen jämförs under en relativt kort period (cirka sju år) för att minska effekten av att ny teknik och förändrade användarmönster (se ovan) försämrar jämförbarheten. Själva jämförelsen görs genom att ett urval (en korg) av tjänster som motsvarar en genomsnittlig användare skapas för varje delmarknad (genomsnittskorg). Priset för genomsnittskorgen återges sedan för varje mätpunkt.

Alla prisuppgifter som korgen med tjänster kontrolleras mot är hämtade från underlag inhämtat inom ramen för Telepriskollen.³ De operatörer som ingick i Telepriskollen är alla anmälda hos PTS enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) och erbjuder tjänster till privata användare (företagstjänster är inte inkluderade).

Från och med den 30 juni 2005 ansvarade operatörerna själva för att kontinuerligt uppdatera sina priser i Telepriskollen. Prisuppgifterna ska överensstämma med dem som finns på operatörens egen webbplats.

² Genomsnittsanvändningen beräknas med hjälp av uppgifter från PTS operatörsstatistik (se PTS-ER-2012:17 eller <http://www.statistik.pts.se/start/>)

³ Notera att Telepriskollen var i drift till den 30 april 2012, då den lades ner.

Prisuppgifterna från Telepriskollen är dock inte fullständiga. Detta innebär att alla abonnemang och allt som påverkar den slutliga månadskostnaden för en slutanvändare inte inkluderas i prisjämförelsen.

- För det första inkluderas inte kostnader för den utrustning som krävs för att använda vissa elektroniska kommunikationstjänster (exempelvis datorer eller mobiltelefoner).
- För det andra exkluderas tjänster som sampaketeras med andra tjänster. Exempelvis abonnemang på fast telefoni och bredband (cirka 50 % av alla aktiva bredbandsabonnemang är sampakterade med annan tjänst).
- För det tredje tas ingen hänsyn till kampanjpriser. Endast tjänster som går att nyteckna fick vara med i Telepriskollen till ordinarie priser.
- För det fjärde begränsas jämförelsen till bastjänster. Därför ingår inte tilläggstjänster, till exempel paket med extra sms och datatrafik, eller mervärdestjänster, till exempel musikapplikationer till mobiltelefonen.

Nedan sammanfattas innehållet i genomsnittskorgen för varje delområde. Vilka kostnadsvariabler som inräknas i, respektive exkluderas ur, den totala månadskostnaden anges för varje genomsnittskorg.

2.1 Mobila samtalstjänster

2.1.1 Genomsnittsanvändaren för mobiltjänster

Enligt Svensk telemarknad 2011⁴ ringde privata mobiltelefonikunder varje månad i genomsnitt 32 inrikessamtal till mobiltelefon och 8 inrikessamtal till fast telefon. Efter samtal med operatörer uppskattar PTS dessutom att en genomsnittsanvändare varje månad ringde 13 samtal à 30 sekunder till mobilsvar. Genomsnittsanvändaren ringde totalt i cirka 133 minuter per månad. Statistik från Svensk telemarknad 2011 har används även för att beräkna antalet sms (161 st.) och mms (1 st.) per månad samt andelen trafik i eget nät (on net-trafik) för de fyra största mobiloperatörerna.⁵ Fördelningen av trafiken i andra mobilnät än det egna (off net-trafik) baseras på mobiloperatörernas andelar av samtliga abonnemang och aktiva kontantkort vid slutet av 2011. Det finns inga uppgifter om andelen trafik från mobiltelefon som går ut mellan klockan 8 och 18 på vardagar men PTS skattar den till 25 procent.

⁴ PTS-ER-2012:17

⁵ TeliaSonera, Tele2, Telenor och Hi3G.

Genomsnittsanvändarens månadskostnad inkluderar abonnemangsavgifter, öppningsavgifter, minutkostnader, anslutningsavgiften utslagen på tolv månader samt kostnader för mms och sms. Kostnaderna tar hänsyn till vilken tid på dygnet tjänsterna används, i vilket nät samtal till mobiltelefon termineras, samt till debiteringsintervall och minimidebitering. Kostnader i samband med utlandstrafik ingår dock inte. För att bibehålla jämförbarheten jämförs inte korgen mot abonnemang och kontantkort som är sampaketerade med någon annan tjänst eller produkt.

Kriterier för att ingå i prisjämförelsen:

- Tjänsten är inte sampaketerad med någon annan tjänst eller produkt.

Avgifter som inkluderas:

- Abonnemangsavgifter,
- öppningsavgifter,
- minutkostnader,
- anslutningsavgift,
- sms,
- mms,
- debiteringsintervall och,
- minimidebitering.

Hänsyn tas till när på dygnet samtalstjänsten används och i vilket nät samtal till mobiltelefon termineras.

Avgifter som inte inkluderas:

- Kostnader i samband med utlandstrafik.

Resultatredovisningen återfinns i kapitel 3.

2.2 Fast och mobilt bredband

För fast bredband kontrolleras prisutvecklingen på de internetabonnemang som erbjuds med fast månadskostnad oavsett användning i rikstäckande nät. Internetabonnemang som erbjuds i lokala nät inkluderas inte, såvida de inte erbjuds över större delen av landet till samma kostnad i alla nät, vilket endast rör Bredbandsbolagets och Telias fiberabonnemang. Sammantaget innebär avgränsningen att endast vissa abonnemang från operatörerna AllTele, Bahnhof, Bredbandsbolaget, Com Hem, Glocalnet, Net at Once, Spray, TDC, Tele2 och Telia jämförs. PTS bedömer att i slutet av 2012 utgjordes 70-80

procent av samtliga fasta bredbandsabonnemang av abonnemang som ingår i jämförelsen. Det bör dock nämnas att ca 150 företag säljer abonnemang på bredband och att mindre aktörer kan vara konkurrenskraftiga lokalt. Utbudet av internettjänster är på så vis i hög grad fragmenterat och på många håll i landet erbjuds bredbandsabonnemang till lägre priser än de som ingår i den här jämförelsen. Detta gäller framför allt bredbandsabonnemang via fiber i stadsnäten. För att kunna sälja internettjänster i stadsnäten måste tjänsteleverantören eller kommunikationsoperatören ofta betala en avgift till nätägaren. Avgiften är inte enhetlig utan varierar från nät till nät. Av den anledningen kostar likvärdiga bredbandsabonnemang från samma tjänsteleverantör inte alltid lika mycket i alla delar av landet. För att belysa dessa lokala prisskillnader kompletteras prisjämförelsen på det nationella planet med en fallstudie där priserna för likvärdiga bredbandsabonnemang jämförs i områden med olika förutsättningar vad gäller antal tjänsteleverantörer i fibernät per den 31 mars 2012.

I jämförelsen tas hänsyn till månadsavgifter och etableringsavgifter utslagna på ett år. Prisutvecklingen kontrolleras separat för bredbandsabonnemang utifrån de marknadsförda nedströmshastigheterna minst 2 Mbit/s, minst 8 Mbit/s och minst 100 Mbit/s, oavsett accessteknik. Hastigheten uppströms ingår inte i jämförelsen. I fallstudien jämförs priserna för de marknadsförda nedströmshastigheterna minst 10 Mbit/s, minst 30 Mbit/s och minst 100 Mbit/s.

När det gäller mobilt bredband som fristående tjänst kontrolleras prisutvecklingen endast för vissa abonnemang med trådlösa mobila anslutningar. Hastigheten ska i praktiken kunna ge 2 Mbit/s (HSPA eller CDMA2000) och månadskostnaden samt hastigheten ska antingen vara konstant oavsett användning eller ändras med mängden nedladdad data först efter att ett tak på minst 2 Gbyte har passerats (flat rate med kapacitetstak på 2 Gbyte). För att bibehålla jämförbarheten ingår inte abonnemang med särskilt snabb upplänk (så kallat HSUPA).

Både när det gäller fast och mobilt bredband sätts dessutom levererad hastighet i relation till marknadsförd hastighet och till abonnemangens svarstid. Dessa uppgifter baseras på statistik från Bredbandskollen.⁶ Statistiken från Bredbandskollen har vissa brister, så resultaten bör ses som ungefärliga snarare än exakta värden. För det första baseras statistiken från Bredbandskollen på att användarna själva anger vilken typ av bredbandsabonnemang de använder. Alla känner inte till detta och det förekommer att användare anger fel

⁶ Bredbandskollen är ett konsumentverktyg som hjälper bredbandskunder att utvärdera sin bredbandsuppkoppling. www.bredbandskollen.se

abonnemangsform. För det andra beror låga mätvärden i Bredbandskollen inte alltid på själva bredbandstjänsten utan relaterar ofta till användarens egen dator och utrustning. Detta faktum påverkar förvisso i de flesta fall endast de faktiska värdena och inte jämförbarheten mellan olika typer av abonnemang. Anledningen är att det inte finns något skäl att tro att användarnas utrustning i någon högre utsträckning styrs av vilken typ av bredbandsabonnemang de valt.⁷ Det vill säga man får anta att de lägre mätresultaten är jämnt fördelade mellan användarna eftersom användare med otillräcklig utrustning kan antas välja alla typer av abonnemang i lika stor utsträckning. Trots dessa begränsningar i källmaterialet kan statistik från Bredbandskollen användas för att ge en fingervisning om levererad i relation till marknadsförd hastighet för olika abonnemangstyper eftersom antalet mätningar är många.

Resultatredovisningen återfinns i kapitel 3.

⁷ I vissa speciella situationer, till exempel när den förväntade bandbredden är mycket hög (upp till eller över 100 Mbit/s) och svarstiderna är långa (upp emot 20-40 ms) kommer dock mätvärdena inte att vara representativa för den anslutning som användaren har. Läs mer på www.bredbandskollen.se.

2.3 Internationell prisjämförelse

Den internationella prisjämförelsen utgår från den prisstatistik som har samlats in av och Strategy Analytics (Teligen)⁸ för OECD:s räkning.

Utöver de svårigheter med att jämföra priser för elektroniska kommunikationstjänster som redan nämnts, tillkommer ett par svårigheter med internationella jämförelser.

För det första ser efterfrågan olika ut i olika länder och efterfrågan påverkar sannolikt hur tjänster bjuds ut och paketeras. Vanligtvis tar prissättningen i de flesta erbjudanden sikte på användarmönster som är relativt vanliga. Om användningen skiljer sig mycket åt mellan de länder som jämförs, är det sannolikt att länder vars genomsnittliga användning avviker mycket från jämförelsekorgen framstår som dyra eftersom utbudet i länderna snarare riktar sig mot användare vars beteende liknar det genomsnittliga i landet än innehållet i korgen, medan länder vars genomsnittsanvändning liknar jämförelsekorgen, på motsvarande sätt, framstår som relativt billiga.

För det andra påverkar ländernas relativa köpkraft den verkliga prisnivån. De flesta prisjämförelser mellan länder använder därför köpkraftsjusterade priser som tar hänsyn till skillnader i prisnivå mellan länderna. Köpkraftspariteten, PPP (Purchasing power parity) är kvoten mellan de belopp, i respektive lands valuta, som behövs för att köpa en viss mängd varor och tjänster. Köpkraftsparitetsjustering är en metod för att utjämna volatiliteten i växelkursen och få fram den växelkurs som är långsiktigt i jämvikt. Detta avlägsnar därmed de jämförelseproblem som uppstår vid kraftiga fluktuationer i växelkursen mellan två valutor. Köpkraftsjusterade priser är lämpliga vid internationella prisjämförelser eftersom det finns skillnader i köpkraft mellan olika länders valutor. Köpkraftsjusterade priser är relativa mot den generella prisnivån i landet och garanterar att priser för den jämförda varan eller tjänsten i länder med låg köpkraft inte alltid blir billigare än motsvarande vara i länder med hög köpkraft. Alla priser är inklusive moms.

Mot bakgrund av de ovanstående svårigheterna är syftet med avsnittet om internationell prisjämförelse främst att skapa en ungefärlig bild av de svenska prisnivåerna för abonnemang av mobiltelefoni och bredband med andra länder. Resultatredovisningen återfinns i kapitel 3.

⁸ Strategy Analytics köpte upp Teligen 2008. Teligen har utfört undersökningar och analyser åt OECD och EU sedan 20 år tillbaka. Se www.strategyanalytics.com.

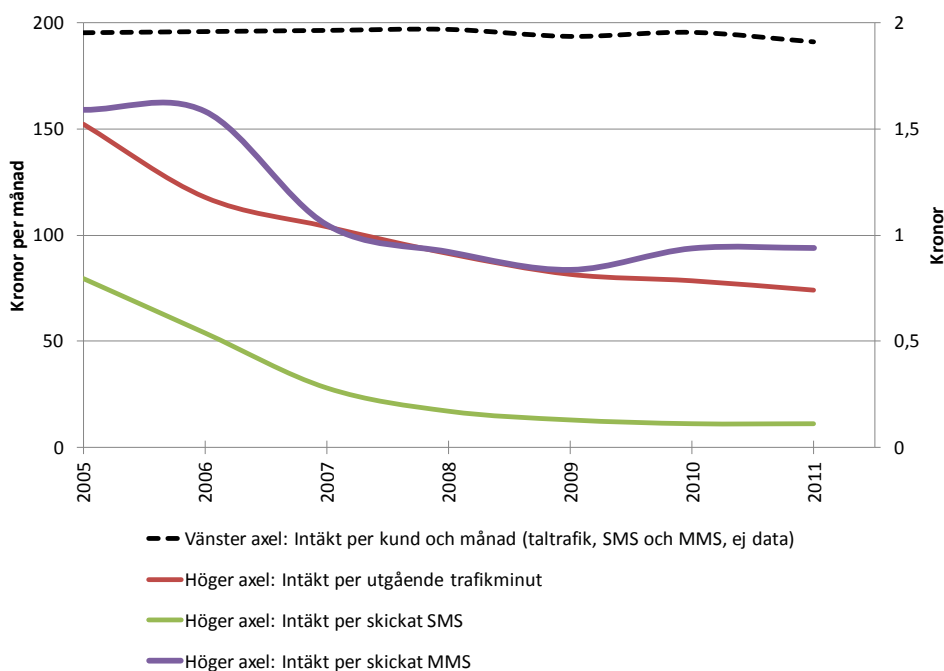
3 Resultatredovisning

3.1 Prisutvecklingen på mobiltjänster

Som nämndes i avsnitt 2.1 inkluderar delområdet mobila samtalstjänster inte bara samtal utan även sms och mms. Figur 1 baseras på PTS operatörsstatistik och visar operatörernas intäkter per minut, sms, mms samt per kund och månad mellan 2005 och 2011.

- Vid slutet av 2011 hade operatörernas genomsnittliga intäkt per sms minskat med cirka 14 procent jämfört med slutet av 2009 och med cirka 86 procent jämfört med slutet av 2005.
- Genomsnittsintäkten per mms har ökat marginellt sedan 2009 efter att dessförinnan ha minskat kraftigt.
- Operatörernas genomsnittsintäkt per utgående samtalsminut minskade med cirka 51 procent mellan slutet av 2005 och slutet av 2012, och med cirka sex procent mellan slutet av 2010 och slutet av 2012.

Figur 1 Mobila samtalstjänster: Genomsnittlig intäkt per sms, mms, minut och per kund och månad

Genomsnittsintäkterna har som regel minskat per enhet under hela mätperioden, men trots det har genomsnittsintäkten per privatkund legat

förhållandevis konstant under hela mätperioden. Detta beror framför allt på att slutkunderna i genomsnitt ringer fler och längre samtal från mobiltelefoner samtidigt som de skickar allt fler sms och mms. Operatörernas minskande intäkter per enhet kompenseras alltså av högre kvantiteter.⁹

3.1.1 Förändrade prismodeller och dolda kostnader för mobila samtalstjänster

Förändrade prismodeller

Vid sidan av förbetalda kontantkort och traditionella kontraktsabonnemang har ytterligare ett antal prismodeller och tilläggstjänster etablerats på marknaden för mobila samtals- och datatjänster under mätperioden.

Först ut var *kontantkort med dubbla prisplaner* som lanserades i slutet av 2004. Vid slutet av andra kvartalet 2009 tillämpades dubbla prisplaner, som innebär att den ordinarie prisplanen bara gäller i 30 dagar från det att kontantkortet har laddats med ett visst belopp, på de flesta kontantkort i prisjämförelsen. Efter det gäller en annan dyrare prisplan tills kontantkortet laddas igen. Dubbla prisplaner skapar incitament för konsumenterna att fylla på kontantkortet regelbundet med minst det belopp som garanterar den billigare prisplanen. På så vis ger kontantkort med dubbla prisplaner en högre garanterad intäkt för operatörerna än traditionella kontantkort. Kontantkort med dubbla prisplaner kan både vara billigare och dyrare än traditionella kontantkort beroende på användarmönster, men prismodellen gör det svårare att på förhand beräkna den totala månadskostnaden för konsumenter eftersom två istället för en prisplan måste beaktas i kalkylen.

I mars 2006 introducerades *fastpris* för mobiltelefoni vilket innebär att kunden debiteras samma månadskostnad i princip oberoende av hur tjänsten används och från och med halvårsskiftet 2007 erbjuder alla mobiloperatörer (Telia, Tele2, Telenor och operatören 3) fastprisabonnemang. Fastprisabonnemang kan vara särskilt intressanta för storanvändare eftersom en betydande andel av storanvändarens månadskostnad utgörs av rörliga kostnader.

Fastprisabonnemang gör också den totala månadskostnaden för mobila samtals- och datatjänster mer förutsägbar än exempelvis kontantkort med dubbla prisplaner. Priset är dock oftast fast endast inom vissa ramar, exempelvis 3 000 minuter och 3 000 sms och mms per månad för ett abonnemang.

En prismodell som lanserades på marknaden under 2007 är *abonnemang där bindningstiden påverkar minutpriset*. Innan lanseringen var bindningstider på abonnemang alltid knutna till erbjudanden med sampaketerade varor,

⁹ För mer detaljerad statistik se <http://statistik.pts.se>.

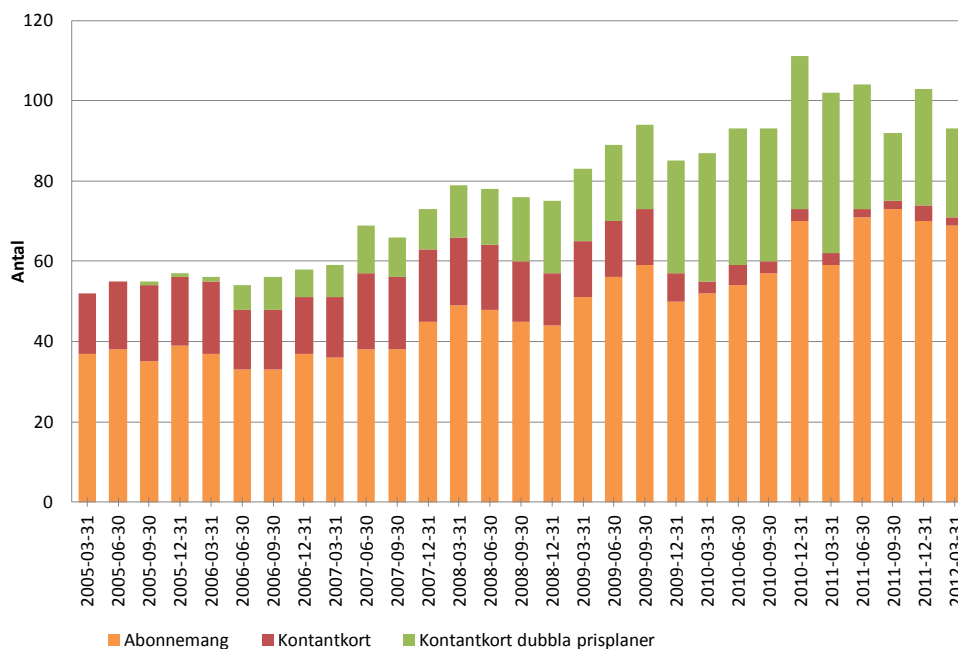
exempelvis mobiltelefoner. Under fjärde kvartalet 2007 lanserade Tele2 som första operatör ett abonnemang med 12 månaders bindningstid där minutpriset sänks om kunden binder sig i 24 månader. Vid slutet av andra kvartalet 2008 hade även Telia Sonera lanserat ett abonnemang med liknande koncept. Abonnemang där minutpriset påverkas av bindningstiden är ofta billiga för kunden eftersom de garanterar operatörerna abonnemangsintäkter under den period som bindningstiden gäller. Men långa bindningstider kan också vara till nackdel för konsumenter eftersom de hindrar möjligheten att byta till billigare erbjudanden ifall sådana skulle lanseras under bindningstiden.

Under första halvåret 2008 lanserades så kallad *mobil hemtelefon*. Tjänsten innebär att kundens fasta telefonnummer kopplas om till mobiltelefonen mot en månatlig tilläggsavgift. På så vis kan en konsument säga upp sitt fasta telefoniabonnemang men behålla det fasta telefonnumret för inkommande samtal. De som ringer till konsumentens mobiltelefon via det fasta telefonnumret betalar de taxor som gäller för samtal till det fasta nätet. Konsumentens utgående samtal påverkas dock inte av tilläggstjänsten utan debiteras på vanligt sätt.

Mobilt bredband som tilläggstjänst introducerades för ett antal år sedan för att svara mot den ökande användningen av internet via mobiltelefoner som i sin tur är ett resultat av att allt fler använder så kallade smarta telefoner (smartphones) dvs. terminaler som underlättar användning av datatrafik via mobiltelefonen. PTS operatörsstatistik visar att det numera är mycket vanligt med den här typen av tilläggstjänster och mycket talar för att möjligheten att komplettera ett befintligt abonnemang eller ett kontantkort med en given mängd datatrafik till ett fast pris per dag eller månad kommer att tillta ytterligare framöver. Samtliga nätägande mobiloperatörer erbjuder denna tjänst i olika former. (Observera att tilläggstjänster inte inkluderas i prisjämförelsen.)

Antal erbjudanden

När det gäller antalet erbjudanden på marknaden visar statistik insamlad inom ramen för Telepriskollen att traditionella abonnemang fortfarande är vanligast och att traditionella kontantkort nästan helt har fasats ut till förmån för kontantkort med dubbla prisplaner (se Figur 2). Antalet erbjudanden på Telepriskollen som ingår i prisjämförelsen minskade från 103 till 93 mellan april 2011 och april 2012. Av dessa utgjorde traditionella abonnemang 68, traditionella kontantkort 4 och kontantkort med dubbla prisplaner 21 vid slutet av första kvartalet 2012.

Figur 2 Mobila samtalstjänster: Antal erbjudanden för mobiltelefoni som ingår i prisjämförelsen

Dolda kostnader

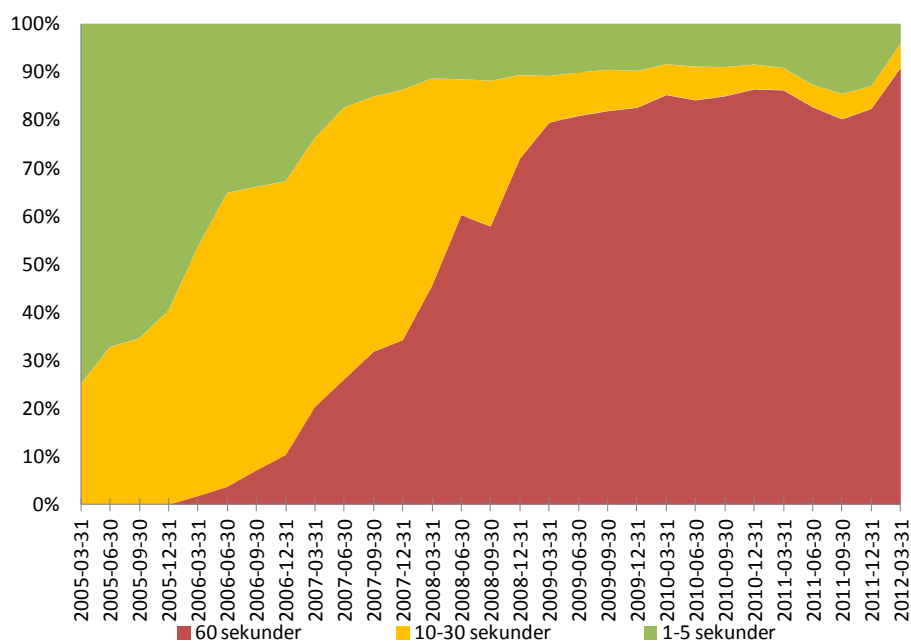
En tydlig trend som pågått under hela mätperioden och som PTS uppmärksammat tidigare är den successiva ökningen av *debiteringsintervallet*.¹⁰ Tidigare praxis var att debitera för varje påbörjad sekund, men detta har nu nästan helt försvunnit och betydligt längre tidsperioder har blivit standard. Samtliga erbjudanden som lanserats de senaste åren har debiteringsintervall på 60 sekunder och i slutet av första kvartalet 2012 hade 90 procent av erbjudandena på Telepriskollen minutdebitering (se Figur 3).

Vid mätperiodens början (dvs 2005-03-31) hade inget erbjudande ett debiteringsintervall som var längre än 10 sekunder. Långa debiteringsintervall påverkar i hög utsträckning slutkundernas totala månadskostnad för mobiltelefoni, inte minst mot bakgrund av att ett genomsnittligt mobilsamtal endast varar i 2:30 minuter. Om man räknar bort övriga avgifter och utgår från samma minutkostnad blir ett samtal som pågår i en minut och en sekund dubbelt så dyrt med minutdebitering jämfört med sekunddebitering.

¹⁰ Se bl.a. PTS-ER-2008:4 och PTS-ER-2008:21.

För att maximera ringtiden per krona är det således nödvändigt för den sparsamme konsumenten att, förutom samtalets längd, även beakta vid vilken tidpunkt samtalet avslutas i förhållande till när det påbörjats. För de flesta mobilanvändare är det naturligtvis svårt att anpassa sina ringvanor efter debiteringsintervallet på detta sätt. Därför kan förlängda debiteringsintervall ses som en form av dold prishöjning.

Figur 3 Mobila samtalstjänster: Utvecklingen av debiteringsintervallet

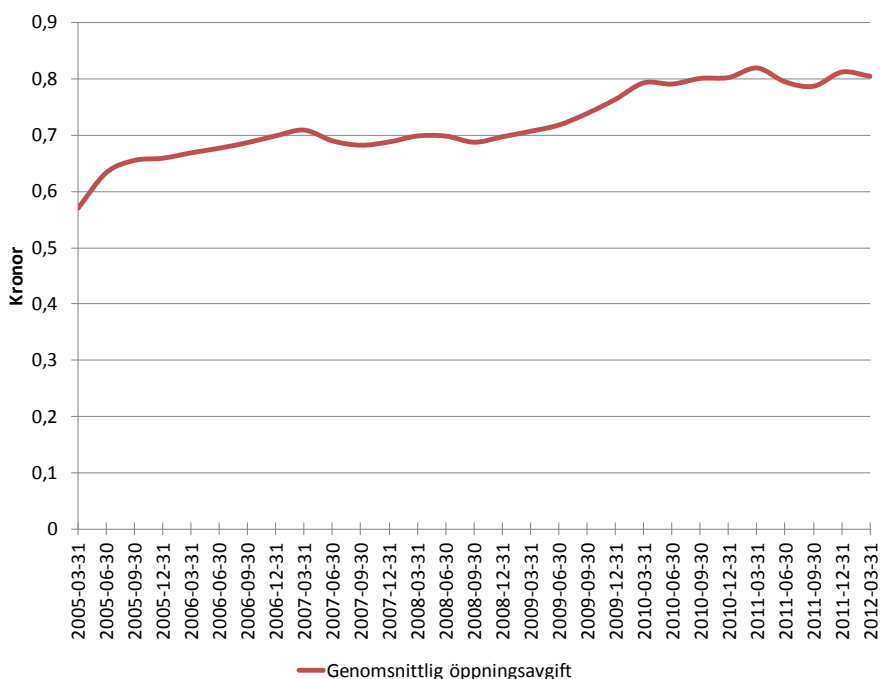

EU-kommissionen har också uppmärksammat effekterna av förlängda debiteringsintervall, liksom dess betydelse för konkurrensen och slutkunderna. I Kommissionens förordning rörande internationell roaming inom EU regleras debiteringsintervallet till en sekund, men operatörerna tillåts å andra sidan att ta ut en samlad avgift för samtalets första 30 sekunder, en så kallad uppkopplingsavgift.

Förlängda debiteringsintervall är en av flera svårupptäckta förändringar i villkoren, som successivt har ökat många kunders månadskostnader under mätperioden. Andra förändringar som kan vara svåra att upptäcka och som medför högre månadskostnader för konsumenterna är högre öppningsavgifter och längre uppsägningstider för abonnemang. De genomsnittliga öppningsavgifterna har förvisso stabiliserats runt 80 öre de senaste åren, men

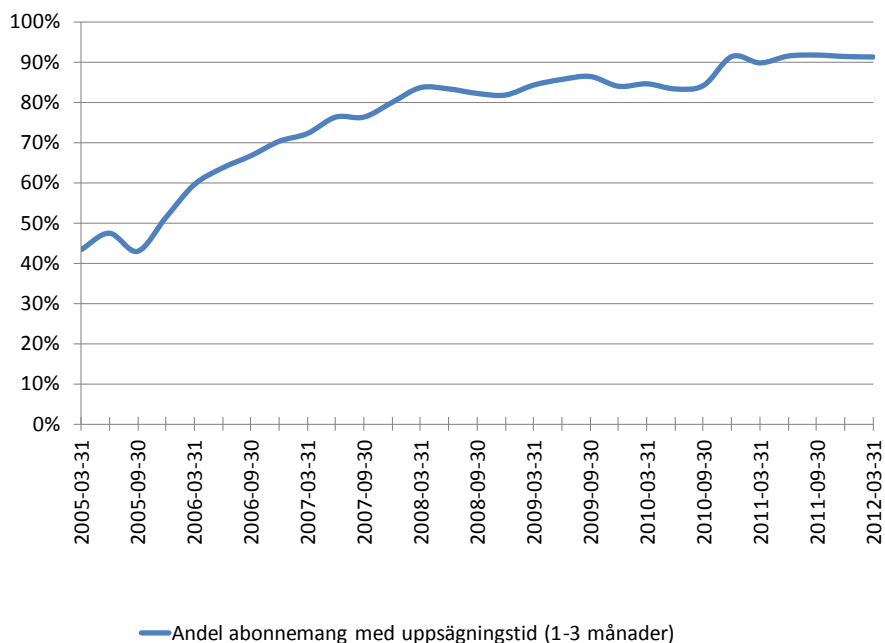
jämfört med slutet av första kvartalet 2005 har de ökat med i genomsnitt 40 procent (se Figur 4).

Figur 4 Mobila samtalstjänster: Utvecklingen av öppningsavgifterna

Andelen abonnemang utan uppsägningstid har minskat dramatiskt under mätperioden och framför allt ersatts av abonnemang med tre månaders uppsägningstid. I början av mätperioden (dvs 2005-03-31) hade mindre än hälften av abonnemangen på Telepriskollen uppsägningstid, vilket kan jämföras med drygt 90 procent vid slutet av första kvartalet 2012 (se Figur 5). Uppsägningstid behöver visserligen inte innebära en ökad kostnad för konsumenterna, men det gör det svårare för dem att byta abonnemang eftersom bytet måste planeras i god tid för att undvika dubbla månadsavgifter. PTS anser att uppsägningstider som kräver tre månaders framförhållning står i kontrast med en marknad för elektronisk kommunikation som präglas av snabb teknisk utveckling med många tillfälliga erbjudanden.

Figur 5 Mobila samtalstjänster: Utvecklingen av uppsägningstider

Förutom ovan nämnda dolda kostnader har dessutom andelen abonnemang med bindningstid ökat. Bindningstid kan i bästa fall medföra lägre kostnader för konsumenten om den medför en rabatt som kompensation för den minskade risk operatören har att förlora intäkter i samband med att konsumenten väljer att byta till ett abonnemang hos en konkurrent. PTS uppfattning är att dock att mycket långa bindningstider inte gynnar konkurrensen och därmed inte heller slutanvändarna. Exempelvis medför långa bindningstider ökade konsekvenser av val av abonnemang som konsumenter gör på felaktiga grunder.

PTS har tidigare visat att det generellt sett är både dyrare och svårare att lämna en avtalsrelation till förmån för en annan på slutkundsmarknaden för elektronisk kommunikation i Sverige än vad det är i våra nordiska

grannländer.¹¹ I Danmark är t.ex. bindningstiden begränsad till maximalt 6 månader och i Finland är uppsägningstiden för telefonitjänster begränsad till två veckor. Båda dessa länder har lägre priser på mobil telefoni än Sverige för en medelanvändare (se avsnitt 2.3).

PTS ser att problematiken med dolda kostnader hänger samman med de generella transparensproblem som finns framförallt på delområdet mobila samtalstjänster på marknaden för elektronisk kommunikation. Under 2012 upphandlade PTS en studie för att ta reda på vilka behov konsumenterna har när det gäller avtalens innehåll och tydlighet.¹² Slutsatserna visade att konsumenterna tycker att det är svårt att göra jämförelser mellan olika erbjudanden och operatörer inför ett avtalstecknande. Framför allt eftersom det finns en stor flora av unika erbjudanden och paketeringar som är svåra att jämföra. Konsumenterna upplever också att det är svårt att förstå vilken typ av abonnemang de behöver, beroende på att de inte alltid vet hur deras användning kommer att se ut. Många efterfrågade också ett enkelt jämförelsemått när det gäller priser, någon form av enhetspris för de olika tjänsterna. Ett annat förslag var att underlätta jämförelser genom en beskrivning av olika typkonsumenter som tydliggör hur stor kostnaden blir för en konsument med ett visst användarbeteende vid olika abonnemang.

Ett stort och varierat utbud är i grunden positivt för konsumentnyttan, men dolda kostnader i kombination med att prisvillkoren för mobiltelefonitjänster är mycket svåra att överskåda gör att det råder en stor okunskap hos konsumenter om vad som påverkar den totala kostnaden för ett abonnemang. Det minskar i sin tur förmågan för konsumenter att agera rationellt när de väljer abonnemang, vilket på lång sikt kan få negativa konsekvenser för konkurrensutvecklingen och den långsiktiga konsumentnyttan på marknaden.

Bland annat med anledning av det som beskrivs ovan har PTS sett ett behov av att förtydliga innehållet i 5 kap 15 § LEK, om avtals innehåll, och till 5 kap. 17 § LEK om hur priser, taxor och villkor ska hållas allmänt tillgängliga.

Under 2012 har PTS arbetat med föreskrifter och allmänna råd till dessa konsumentskyddsbestämmelser i LEK, som syftar till att förbättra

¹¹ Möjligheten att byta - En kartläggning och analys av villkor i konsumentavtal som påverkar kundrörligheten på marknaden för elektronisk kommunikation (PTS-ER-2010:22). Ett resultat av rapporten var att regeringen publicerade en rapport 2012 *Impact analysis of changes in certain consumer rights in the Swedish Telecommunications market* baserad på en utredning om hur bland annat en förkortad bindningstid respektive uppsägningstid på mobila tjänster skulle inverka på konsumenternas möjlighet att välja och byta etc.

¹² För att uppnå syftet med uppdraget användes fokusgrupper bestående av konsumenter. Studien genomfördes av analys- och strategiföretaget Stelacon som presenterade sina slutsatser och rekommendationer till PTS.

konsumenternas möjlighet att göra informerade val. PTS ingångsvärden i föreskriftsarbetet är tydlig information om tjänstens användbarhet (lägsta tjänstekvalitet, vilka begränsningar operatören vidtar etc.), heltäckande avtalsvillkor (all information ska finnas samlad) och jämförbarhet avseende både priser och viktiga villkor (översikt innehållande de viktigaste parametrarna). PTS arbetar för att föreskrifterna ska kunna träda i kraft under 2013. PTS har även under 2012 fört en dialog om tydlig avtalsinformation med företrädare för konsumenter och marknadsaktörer och redogjort för myndighetens ingångsvärden.

Mer om PTS arbete för tydligare information i konsumentavtal beskrivs i ”Post- och telestyrelsens (PTS) återrapportering av regeringsuppdrag om informationsinsatser för ökad öppenhet avseende bredbandsinternetuppkopplingar”.¹³

3.1.2 Prisutvecklingen för en genomsnittlig användare av mobila samtalstjänster

Som illustreras i Figur 6 har det månatliga medianpriset och lägstapriset för en genomsnittlig användare av mobil telefoni minskat under mätperioden. Det senaste året har medianpriset minskat med 5 procent och lägstapriset med 15 procent:

- I slutet av första kvartalet 2012 var det billigaste erbjudandet ett kontantkort med dubbla prisplaner som kostade 142 kronor per månad för en genomsnittlig användare. Även det billigaste erbjudandet ett år tidigare var ett kontantkort med dubbla prisplaner för 232 kronor per månad. Första kvartalet 2005 kostade det billigaste erbjudandet 401 kronor per månad för Genomsnittsanvändaren.
- Medianpriset låg på 332 kronor i månaden i slutet av första kvartalet 2012 vilket kan jämföras med 401 kronor ett år tidigare och 610 kronor första kvartalet 2005. Under första kvartalet 2012 ökade dock medianpriset. Anledningen var att ett antal relativt billiga kontantkort försvann från marknaden under den perioden.
- Tre av de fem billigaste erbjudanden för Genomsnittsanvändaren under första kvartalet 2012 var kontantkort med dubbla prisplaner som kostade mellan 142 och 191 kronor per månad.

¹³ ”Post- och telestyrelsens (PTS) återrapportering av regeringsuppdrag om informationsinsatser för ökad öppenhet avseende bredbandsinternetuppkopplingar”, (N2011/6448/ITP).

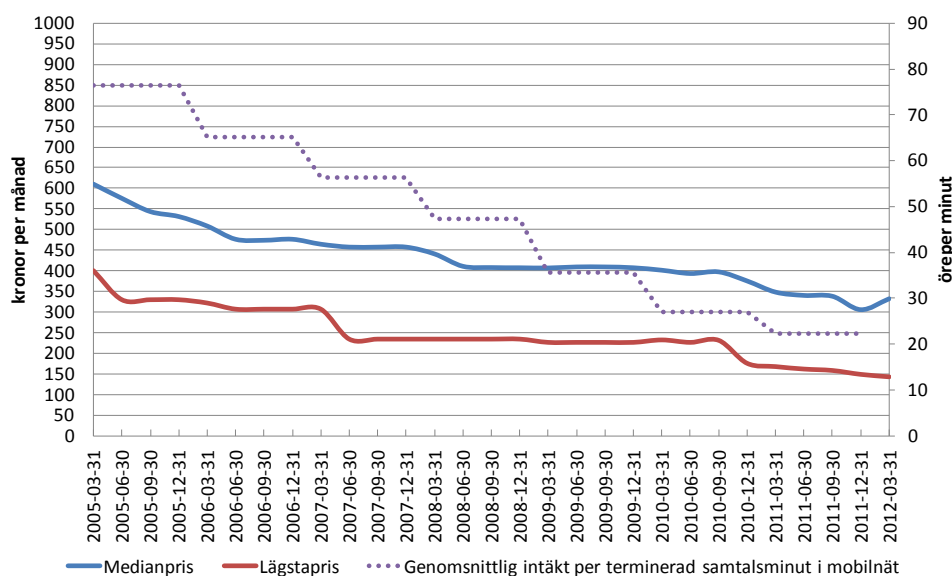
Tabell 1 Mobila samtalstjänster: Prisutvecklingen för en genomsnittlig användare av mobila samtalstjänster

Årlig förändring för Genomsnittsanvändaren	2006-03-31	2007-03-31	2008-03-31	2009-03-31	2010-03-31	2011-03-31	2012-03-31	Totalt
Medianpriset	-17%	-9%	-5%	-8%	-1%	-13%	-5%	-46%
Lägstapriset	-20%	-5%	-24%	-3%	3%	-28%	-15%	-65%

Även om priserna inte fallit så mycket i nominella termer bör det tilläggas att stillastående nominella priser ändå innebär en real prissänkning på grund av inflationen. Den ekonomiska tillväxten i Sverige bidrar också till att öka hushållens disponibla inkomst vilket minskar den mobila telefonins andel av hushållskostnaderna, även för den som inte drar ned på samtalen.

Priserna på mobila samtalstjänster går dock fortfarande ner, men nedgången har skett långsammare under mätperioden jämfört med prisfallet under första hälften av 2000-talet. Att priserna fallit långsammare de senaste sju åren än tidigare skulle kunna vara ett tecken på att konkurrensen inte längre tilltar. Samtidigt är det inte ovanligt att priser stabiliseras efter att ha sjunkit kraftigt under en period. Ytterligare en orsak kan vara att priskonkurrensen numera i första hand sker på de terminaler som ofta smpaketeras med abonnemang.

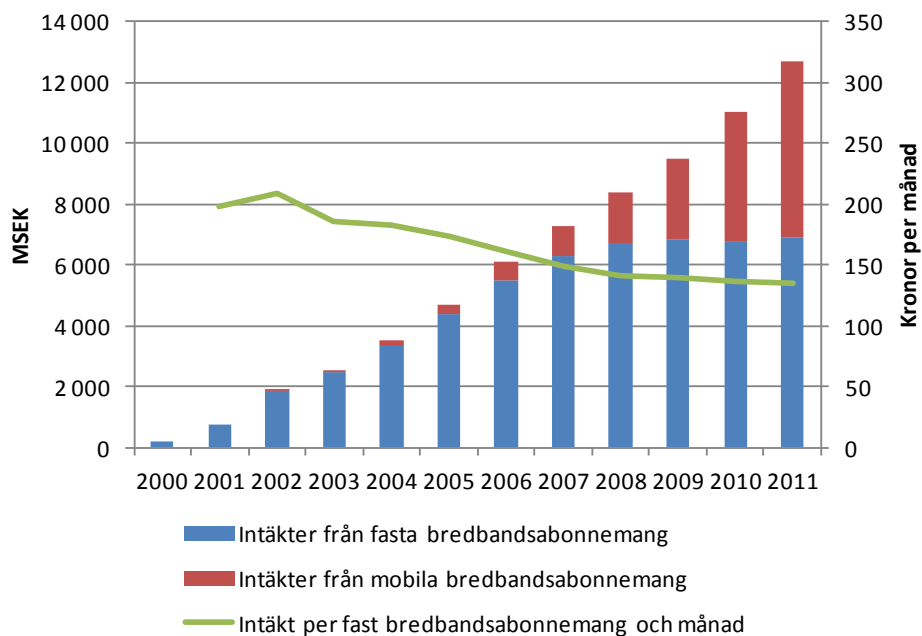
Figur 6 Mobila samtalstjänster: Prisutvecklingen för en genomsnittlig användare av mobila samtalstjänster

Kopplingen mellan priset på mobil terminering och priset för mobilt telefoni. Mobil terminering är en insatsvara för en operatör som ska tillhandahålla telefoniabonnemang och erbjuda samtalstjänster på slutkundsmarknaden. Termineringspriset regleras av PTS och avgör i stor utsträckning vilka priser operatörerna kan erbjuda sina slutkunder. Det finns också en samvariation mellan priset för Genomsnittsanvändaren och operatörernas genomsnittliga intäkter för terminering i mobilnät (se Figur 6). För användare av mobila samtalstjänster är termineringspriset i mobilnät viktigt för slutkundspriset eftersom samtal från ett mobilnät till ett annat är betydligt vanligare än samtal från mobilnät till fastnät.

3.2 Prisutvecklingen på fast och mobilt bredband

Delmarknaden för bredband ökar vad gäller intäkter, antal abonnemang och trafik. Figur 7 baseras på PTS operatörsstatistik och visar operatörernas totala intäkter från fasta och mobila bredbandsabonnemang mellan 2000 och 2011. Noterbart är att intäkterna för fast bredband legat någorlunda stabilt kring 8,5 miljarder sedan 2008 efter att ha ökat kraftigt mellan 2000 och 2008. Samtidigt har intäkterna för mobilt bredband ökat mycket det senaste åren.

Figur 7 Fast och mobilt bredband: Intäkter från fasta och mobila bredbandsabonnemang

Figuren visar även att intäkten per fast bredbandsabonnemang och månad minskat med ca 1 procent under 2011 och med ca 22 procent mellan slutet av 2001 och slutet av 2011

3.2.1 Prismodeller samt marknadsförda och levererade hastigheter för fasta och mobila bredbandsabonnemang

Prismodeller och antal erbjudanden

Som nämndes i metodavsnittet kontrolleras endast prisutvecklingen för de fasta bredbandsabonnemang som erbjuds i större delen av landet till en fast månadskostnad oavsett hur mycket trafik som genereras. Vid slutet av första kvartalet 2012 fanns det 19 sådana erbjudanden på Telepriskollen vilket är nio färre än ett år tidigare. Det är framförallt nationella erbjudanden om bredband via xDSL som försvunnit under 2011. Sett över hela mätperioden har antalet rikstäckande erbjudanden om bredbandsabonnemang på Telepriskollen varierat mellan 12 och 29. De abonnemang som jämförs är erbjudanden via TeliaSonerars kopparaccessnät (xDSL) från AllTele, Bahnhof, Bredbandsbolaget, Glocalnet, Net at Once, Spray, TDC, Tele2 och Telia, abonnemang via kabel-tv-nät från Com hem samt abonnemang via fiber från Bredbandsbolaget och Telia. Uppskattningsvis 70-80 procent av alla privata bredbandskunder har något av dessa bredbandsabonnemang och

abonnemangen kan sägas vara rikstäckande eftersom de erbjuds i stora delar av landet. Trots det kan dock inte alla som är anslutna till en telestation med kapacitet att leverera bredband välja mellan olika leverantörer. För att operatörerna ska kunna leverera en bredbandstjänst krävs att de installerat sin egen utrustning i telestationen eller hyrt kapacitet i den. Ingen alternativ operatör har idag möjlighet att erbjuda bredband i hela TeliaSoneras metallbaserade accessnät, det vill säga det nät som erbjuder den absolut största täckningen i Sverige. Hushållens möjlighet att teckna abonnemang via fiber med Bredbandsbolaget eller Telia eller via kabel-tv-nät med Com hem begränsas av huruvida fastigheten är ansluten till ett fiber- eller kabel-tv-nät där Bredbandsbolaget, Telia eller Com hem säljer tjänster.

I slutet av första kvartalet 2012 såldes abonnemang på mobilt bredband som fristående tjänst via 3G och 4G-näten av operatören 3, Bixia, Bredbandsbolaget, Com hem, Comviq, EasyTelecom, Glocalnet, Halebop, Net 1, Tele2, Telenor, Telia och Universal. Prismodellerna för mobilt bredband som fristående tjänst blir allt mer varierade. Tjänsten kan köpas som förbetalt kontantkort eller abonnemang och erbjuds till både fast och rörligt pris. Det så kallade kapacitetstaket är också en viktig parameter för konsumenter att beakta när de köper mobilt bredband som fristående tjänst. De flesta erbjudanden har ett kapacitetstak på mellan 1 och 5 GB och om mer data än så överförs får kunden antingen betala för den ytterligare trafiken eller strypt hastighet, ibland till 30 kbit/s. Detta innebär exempelvis att ett abonnemang med tak på 2 Gbyte per månad med upp till 5 Mbit/s medger nedladdning med maximal hastighet i cirka 44:30 minuter per månad.¹⁴ Taket kan ses som ett sätt att försöka dämpa ökningen av datatrafiken i mobilnäten som skjutit i höjden sedan mobilt bredband som fristående tjänst slog igenom på allvar och som i sin tur medfört att operatörernas intäkter per överförd Gbyte rasat.

Det finns sammantaget cirka 150 företag som säljer bredbandsabonnemang i Sverige, och mindre aktörer kan vara konkurrenskraftiga lokalt. Utbudet av bredbandsabonnemang är på så vis mycket fragmenterat och på många håll i landet erbjuds bredbandsabonnemang till lägre priser än de som ingår i den här jämförelsen. Detta gäller framför allt bredbandsabonnemang via fiber i stadsnäten. För att få sälja bredbandsabonnemang i stadsnäten måste tjänsteleverantören ofta betala en avgift till nätägaren. Avgiften är inte enhetlig utan varierar från nät till nät, och därför kostar likvärdiga bredbandsabonnemang från samma tjänsteleverantör inte alltid lika mycket i alla stadsnät. Bredbandsbolaget och Telia var de enda aktörer på Telepriskollen som erbjöd fiberabonnemang till ett enhetligt pris i alla nät vid slutet av första kvartalet 2012. För att få en uppfattning om hur prisbilden på bredband

¹⁴ 2 Gbyte = 2000 Mbyte, 5 Mbit/s = 0,75 Mbyte/s ger $2\,000 / 0,75 = 2667$ sekunder = 44:27 minuter

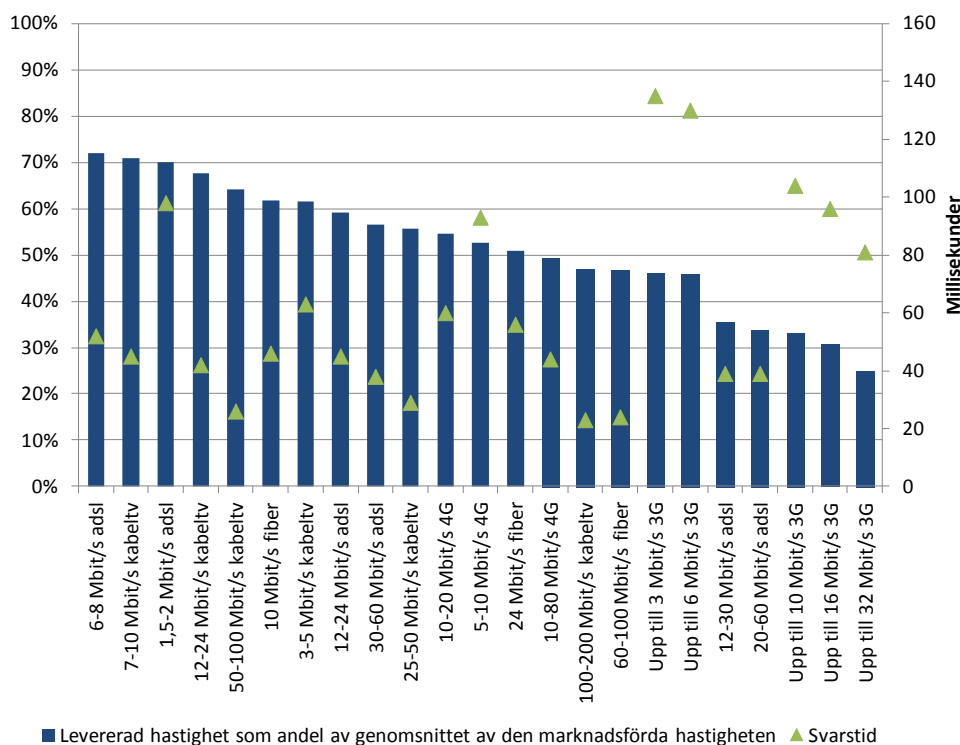
varierar lokalt, jämförs i avsnitt 3.2.3 priserna mellan ett antal områden med olika förutsättningar avseende utbredning av fibernät och antal aktörer som erbjuder bredbandsabonnemang.

Marknadsförd och levererad hastighet

Ofta finns det stora skillnader mellan de överföringshastigheter som anges när bredbandsabonnemang marknadsförs och de överföringshastigheter som de facto levereras. En starkt bidragande orsak till de stora skillnaderna är de så kallad ”upp till”-hastigheter som i princip samtliga aktörer på marknaden använder när de marknadsför hastigheterna på bredbandsabonnemang. Angivelsen ”upp till” ger inte konsumenten någon information om vilken hastighet som levereras i genomsnitt eller i ett normalfall utan handlar i bästa fall och den teoretiska maxhastigheten. Därför anser PTS att operatörerna bör ange hastigheterna på ett sätt som bättre speglar vad konsumenten kan vänta sig istället för den så kallade ”upp till”-hastigheten, oavsett accessform.

Med hjälp av statistik från Bredbandskollen (ett verktyg där konsumenter kan testa sin faktiska överföringshastighet)¹⁵ har PTS dels tittat på hur stor andel av den marknadsförd hastigheten slutanvändare med olika typer av abonnemang kan förvänta sig, dels vilken genomsnittlig svarstid dessa abonnemang hade. Resultaten illustreras nedan i Figur 8:

¹⁵ www.bredbandskollen.se

Figur 8 Fast och mobilt bredband: Levererad hastighet och svarstid för olika hastigheter och accesstekniker

För det första går det att konstatera att en den genomsnittliga hastigheten som levereras av operatörerna i bästa fall motsvarar 70 procent av den marknadsförda hastigheten. I sämsta fall får slutkunderna nöja sig med en fjärdedel av den hastighet som marknadsförs.

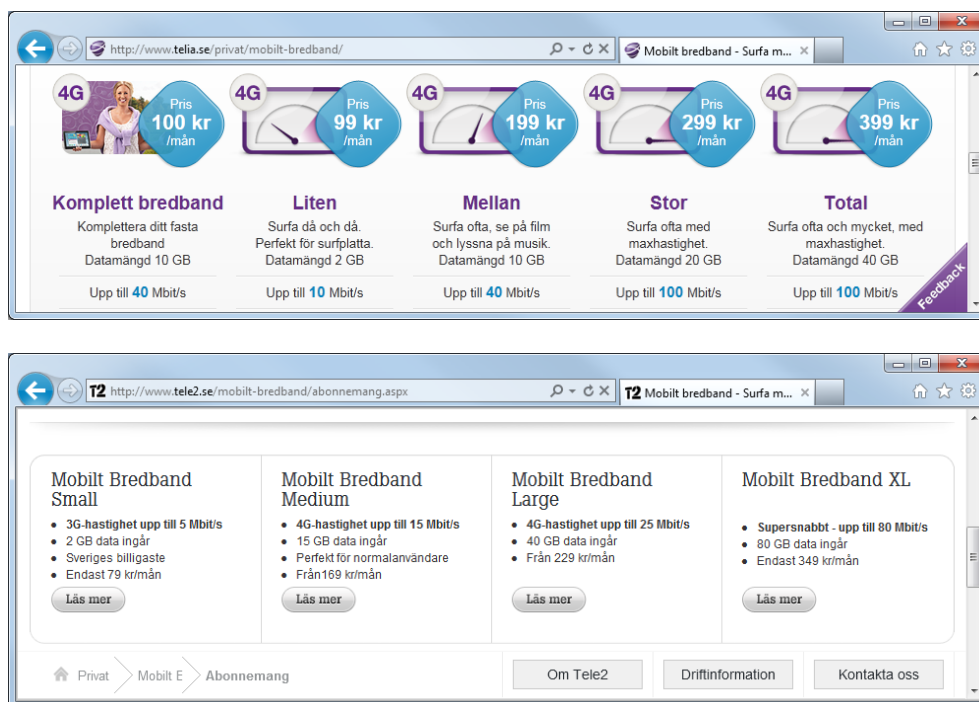
För det andra framgår det tydligt att abonnemang som marknadsförs med intervallhastighet (ex. 6-8 Mbit/s) levererar en större andel av den marknadsförda hastigheten än övriga abonnemang och ger därmed konsumenterna en betydligt rättvisare bild av vad de faktiskt får för pengarna. De fem abonnemangen som i det här avseendet levererar störst andel Mbit/s, har hastighetsintervall medan de tre abonnemangen med lägst levererad andel marknadsförs utan hastighetsintervall. Lägst andel Mbit/s levereras av mobila bredbandsabonnemang via 3G-nät med höga ”upp till”-hastigheter (25 %, 31% respektive 33 %).

För det tredje visar tabellen att mobilt bredband som fristående tjänst via 3G-nät har betydligt längre svarstider än övriga accesstekniker. Däremot presterar

mobilt bredband som fristående tjänst via 4G betydligt bättre i det här avseendet. Det bör dock noteras att belastningen i 4G-näten ännu är betydligt lägre än i 3G-näten eftersom antalet bredbandsabonnemang med 4G fortfarande är få. Mycket långa svarstider spelar mindre roll för att exempelvis e-posttjänster och filöverföring ska fungera tillfredsställande, men kan göra att webbsurfning upplevs som trögt eller att realtidskommunikation (exempelvis videokonferenser över internet) inte fungerar på ett bra sätt trots att överföringskapaciteten i form av Mbit/s är tillräcklig.

Trots att bredbandsabonnemang via 4G enligt bredbandskollen levererar en högre andel av den marknadsförda hastigheten än bredbandsabonnemang via 3G-nät, ser PTS med oro på hur marknadsföringen av abonnemang på bredband via 4G kan skapa felaktiga förväntningar hos konsumenterna. Anledningen är att ”upp till”-hastigheter används av operatörerna i vissa sammanhang även för att beskriva dessa abonnemang (se Figur 9).

Figur 9 Exempel på hur bredbandsabonnemang via 4G presenteras av två ledande operatörer på marknaden

Källa: Skärmdumpar från Telias och Tele2:s respektive webbsidor, 2012-12-10.

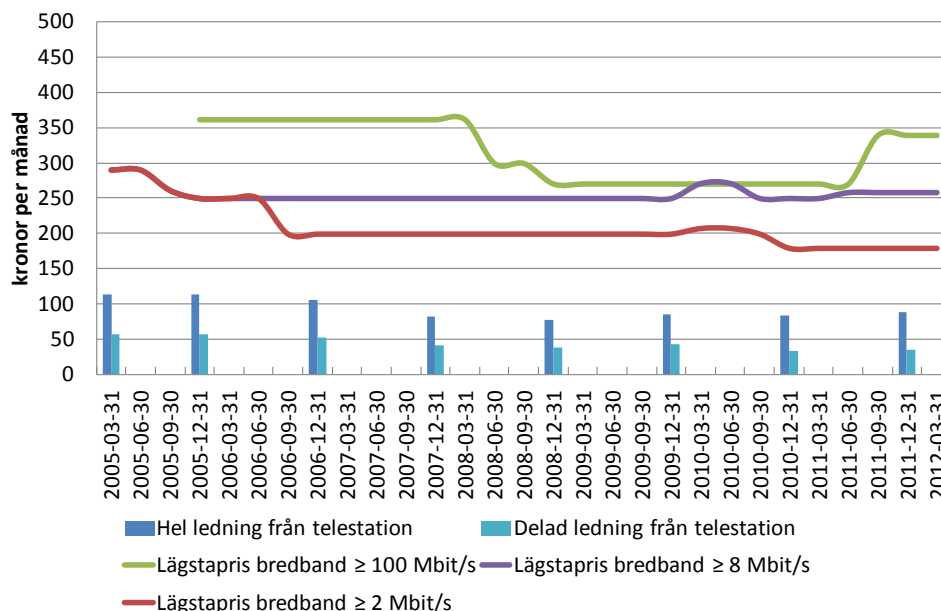
3.2.2 Prisutvecklingen för fast bredband

När det gäller nationella erbjudanden på fast bredband har prisutvecklingen inte varit dramatisk de senaste åren. Priset på det billigaste rikstäckande erbjudandet om fast bredband med en överföringskapacitet på minst 2 Mbit/s har varit oförändrat sedan sista kvartalet 2010. Motsvarande erbjudande med en överföringskapacitet på minst 8 Mbit/s har legat mellan 249 och 257 kronor i princip hela mätperioden medan det billigaste abonnemanget på 100 Mbit/s ökat från 270 till 339 kronor per månad.

Mellan första kvartalet 2006 och första kvartalet 2012 har lägsta priset för rikstäckande erbjudanden till fast bredband med olika överföringshastigheter förändrats på följande sätt:

Tabell 2 Fast och mobilt bredband: Prisutvecklingen för abonnemang på fast bredband

Årlig förändring av lågsta priset	2006-03-31	2007-03-31	2008-03-31	2009-03-31	2010-03-31	2011-03-31	2012-03-31	Totalt
Minst 2 Mbit/s	-14%	-20%	0%	0%	4%	-13%	0%	-38%
Minst 8 Mbit/s	-14%	0%	0%	0%	8%	-8%	3%	-11%
Minst 100 Mbit/s	-	0%	0%	-25%	0%	0%	26%	-6%

Figur 10 Fast och mobilt bredband: Prisutvecklingen för abonnemang på fast bredband

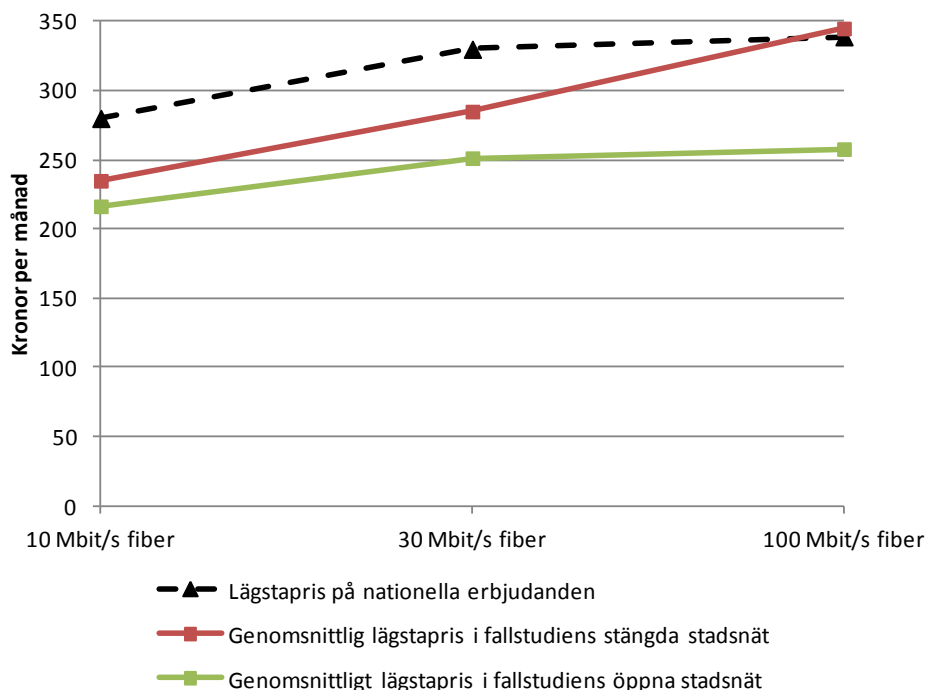
Grossistprodukterna ”Hel ledning från telestation” och ”Delad ledning från telestation” behövs för att andra operatörer än Telia ska kunna erbjuda bredband via ADSL.¹⁶ Hyran för dessa grossistprodukter ökade med 5 procent mellan 2010 och 2011.¹⁷ Under motsvarande period ökade lägsta priset för rikstäckande bredbandsabonnemang om 8 Mbit/s med cirka 3 procent. Någon motsvarande höjning för rikstäckande bredbandsabonnemang om 2 Mbit/s går dock inte att observera.

3.2.3 Lokala priser på bredbandsabonnemang i områden med öppna och stängda stadsnät

Som ett komplement till prisjämförelsen av nationella erbjudanden ovan, och för att få en uppfattning om hur prisbilden på fast bredband varierar lokalt, jämförs här priset på fasta bredbandsabonnemang i ett antal områden med olika förutsättningar för att erbjuda bredbandsabonnemang avseende antal tjänsteleverantörer. Eftersom det framförallt är bredbandsabonnemang via fiber som erbjuds lokalt tar fallstudien sikte på erbjudanden via den accesstekniken.

¹⁶ Se: <https://www.skanova.se/skcons/groups/public/documents/productdocument/ts015612.pdf>

¹⁷ Enligt kostnadsresultat ur den fasta hybridmodellen. Se, <http://www.pts.se/sv/Bransch/Telefoni/SMP---Prisreglering/Kalkylarbete-fasta-natet/Hybridmodellen/>

Figur 11 Priser för bredbandsabonnemang via fiber i områden med öppna respektive stängda stadsnät

Figur 11 visar att bredbandsabonnemang erbjuds till priser under riksgenomsnittet i områden med stadsnät där flera tjänsteleverantörer tillåts att tävla om slutkunderna (så kallade öppna stadsnät). I områden med stadsnät där endast en tjänsteleverantör erbjuder bredbandsabonnemang (så kallade stängda stadsnät) är priserna högre.

Den röda linjen visar det genomsnittliga lägstapriset på fiberabonnemang i stadsnäten i fallstudien med endast en tjänsteleverantör och kan jämföras med de betydligt lägre priserna i stadsnäten med flera tjänsteleverantörer (grön linje). Prisskillnaderna mellan öppna och stängda stadsnät ökar för snabba abonnemang. Skillnaden är relativt liten för abonnemang på 10 Mbit/s (18 kronor i genomsnitt), men för abonnemang på 100 Mbit/s är priserna i stängda stadsnät ibland till och med högre än för det billigaste abonnemanget som erbjuds nationellt (339 respektive 345 kronor i genomsnitt). Abonnemang på 100 Mbit/s i de öppna stadsnäten som ingick i fallstudien kostade i genomsnitt 258 kronor per månad, dvs. ca 24 procent mindre än det billigaste erbjudandet på nationell nivå. PTS bedömning är att priserna på bredbandsabonnemang via

fiber i öppna stadsnät ofta ligger 20-30 procent lägre än motsvarande rikstäckande erbjudanden.

Situationen med stängda stadsnät blir allt ovanligare, men förekommer alltjämt fortfarande på vissa håll i landet.

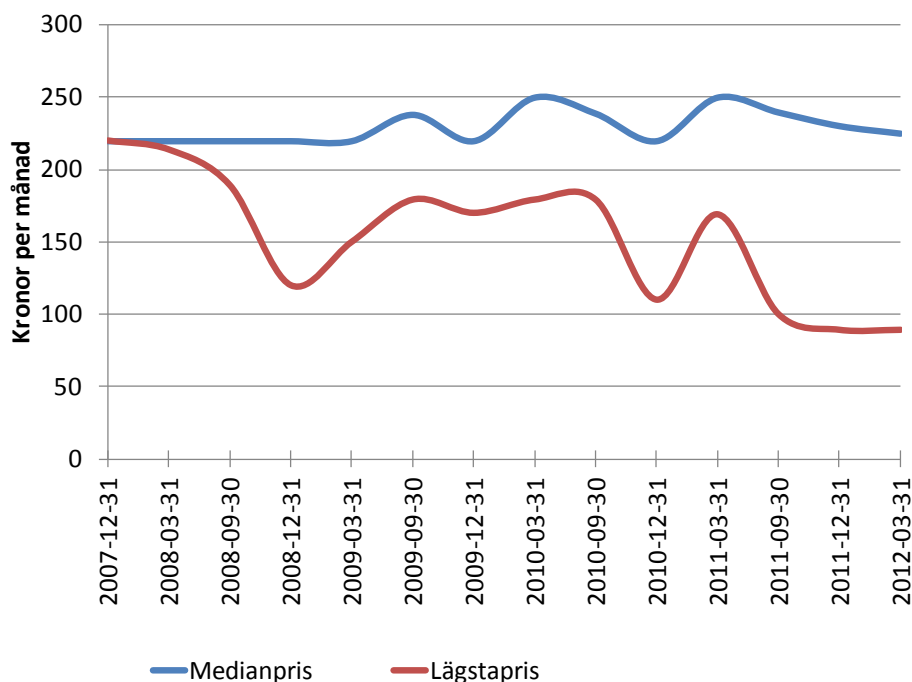
Öppna stadsnät är framförallt vanliga i städer, men det finns även exempel på mer glest befolkade områden där flera aktörer erbjuder bredband via fiber.

3.2.4 Prisutvecklingen för mobilt bredband

Erbjudanden om mobilt bredband som fristående tjänst har funnits på Telepriskollen sedan slutet av 2007, och sedan dess har lägstapriset minskat med hela 60 procent. Givet avgränsningarna i metodavsnittet var det billigaste erbjudandet i slutet av mars 2012 ett abonnemang för 89 kronor i månaden med 18 månaders bindningstid. Ett år tidigare kostade det billigaste erbjudandet 169 kronor i månaden. Mobilt bredband som fristående tjänst säljs dock fortfarande ofta i kampanjer. Kampanjerbjudanden ingår inte i prisjämförelsen.

Tabell 3 Fast och mobilt bredband: Prisutvecklingen för abonnemang på mobilt bredband som fristående tjänst

Årlig förändring av lägstapriset	2009-03-31	2010-03-31	2011-03-31	2012-03-31	Totalt
Abonnemang på mobilt bredband som fristående tjänst (minst 2 Gbyte/mån)	-30%	19%	-6%	-47%	-58%

Figur 12 Fast och mobilt bredband: Prisutvecklingen för abonnemang på mobilt bredband som fristående tjänst

I Figur 12 framgår att priset på mobilt bredband som fristående tjänst förvisso sjunkit mycket sett över hela mätperioden, men att prissänkningar under vissa kvartal varvats med mer temporära prisökningar under andra kvartal. En anledning till detta kan vara att operatörerna fortfarande laborerar med prissättningen för mobilt bredband som fristående tjänst för att hitta en långsiktigt hållbar prismodell. Hittills har detta dock oftast skett genom att justera andra parametrar än priset per månad, såsom hastighets- och kapacitetstak. Detta framgår dock tydligt i Figur 12: Anledningen till att priserna på mobilt bredband som fristående tjänst ökade det första kvartalet 2011 – för att sedan gå ner igen det tredje kvartalet samma år – är att kapacitetstaket för det billigaste erbjudandet då sänktes från 2 Gbyte per månad till 1 Gbyte per månad. Sänkningen medför att abonnemanget inte inkluderas i prisjämförelsen eftersom den bara omfattar abonnemang med kapacitetstak om minst 2 Gbyte per månad. I slutet av september 2011 hade dock andra abonnemang med högre kapacitetstak och lägre pris lanserats varför lägsta priset återigen sänktes kraftigt.

3.3 Internationell prisjämförelse

3.3.1 Priser för mobila samtalstjänster

Nedanstående statistik kommer från OECD och är sammanställt av Strategy Analytics (Teligen). Undersökningen är utförd i augusti 2012 och jämförs med motsvarande underökning från 2010. OECD jämför de billigaste erbjudandena från de två största operatörer i varje land. Priserna är köpkraftsjusterade (PPP) och i statistiken ingår både abonnemang med månadsavgift och kontantkort.

OECD:s priskorgar för en användare som ringer 100 mobilsamtal och sms:ar 140 sms per månad (här kallad medelanvändare) stämmer väl överens med ringmönstret för en genomsnittsanvändare i Sverige (se avsnitt 2.1.1).

Figur 13 nedan visar att abonnemanget med lägst pris i Sverige för en medelanvändare kostade 19,44 USD PPP vilket var tionde billigast av de länder som jämförts och lägre än medelpriset på 25,45 USD PPP.

Även enligt OECD:s sätt att mäta prisutvecklingen har priset för det billigaste erbjudandet för en medelanvändare i Sverige sjunkit sedan 2010; från ca 22 USD PPP år 2010 till ca 19 USD PPP 2012. I andra länder har dock det motsvarande priset sjunkit mer än i Sverige, vilket medför att Sveriges placering har försämrats från 8 till 10 mellan 2010 och 2012.

Noterbart är att samtliga nordiska länder och hade lägre priser än Sverige för en medelanvändare både 2010 och 2012. Mellan 2010 och 2012 har dock priserna sjunkit mer i Irland, Nederländerna och Estland än i Sverige vilket fått till följd att dessa länder passerat Sverige vad gäller pris på mobila samtalstjänster för en medelanvändare.

Det svårt att ge någon enkel förklaring till varför det är billigare att ringa mobilt för en medelanvändare i en del andra länder än Sverige. När det gäller tätbefolkade länder som Danmark och Nederländerna kan det dock konstateras att dessa har en kostnadsmässig fördel gentemot Sverige vid utbyggnad av mobilnät eftersom det krävs mindre investeringar (färre basstationer) för att täcka hela befolkningen. När det gäller Finland är efterfrågan på mobil telefoni relativt sett stor vilket kan förklaras av att användningen av fast telefoni är betydligt lägre där än i Sverige¹⁸. Den finska regleringsmyndigheten Ficora menar även att de relativt sett låga priserna på mobila samtalstjänster i landet kan förklaras av att den finska marknaden

¹⁸ Detsamma gäller Estland där fast telefoni i princip är obefintlig.

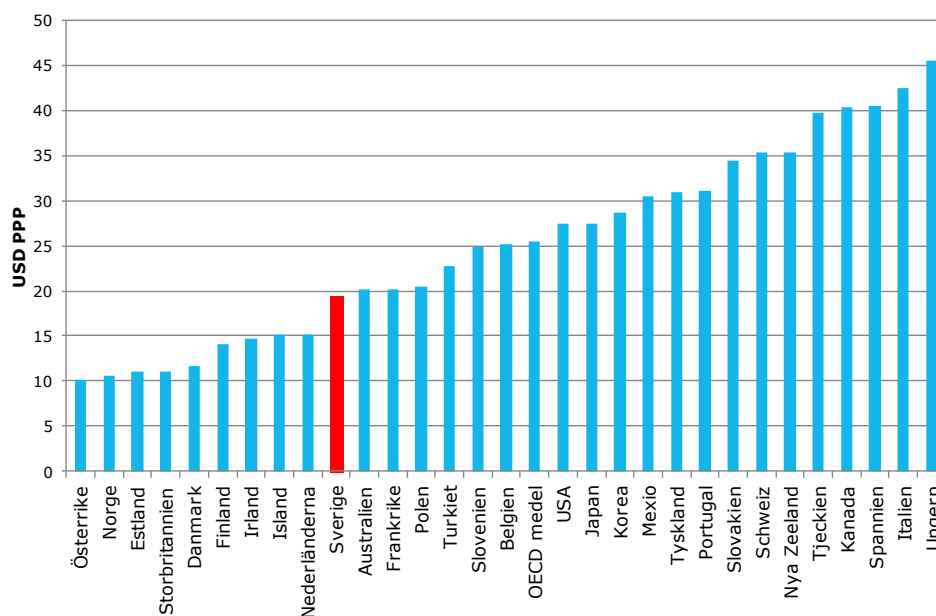
präglas av hård konkurrens, prismedvetna kunder samt att operatörerna på den finska marknaden investerade i ny teknologi när marginalkostnaden var låg.¹⁹

Månadsavgiften för mobilabonnemang i många länder kan inkludera en subventionerad terminal (ofta med ett lägre initialt pris för terminalen). I några länder påverkas även månadsavgiften av detta. Avgiften för terminal ingår inte i denna analys.²⁰ Längre bindningstider för mobilabonnemang har introducerats i många länder. Ett syfte med avtal med längre bindningstider på mobilabonnemang är att möjliggöra för operatörerna att täcka kostnaderna för att erbjuda konsumenterna låga initiala pris på terminaler. Det möjliggör också för operatörerna att erbjuda avancerade terminaler och smartphones som en reducerad engångsbetalning. Kunderna tecknar då ett avtal med längre bindningstid, ofta ett till två år, men i vissa länder med högre månadsavgift. Längden på bindningstid varierar mycket mellan olika länder, från Korea där bindningstiden ligger mellan tre och fyra år till t. ex Danmark där bindningstiden ligger på sex månader.²¹

¹⁹ Ficora, Finland

²⁰ OECD Communication Outlook 2011, sid 258

²¹ OECD Communication Outlook 2011, sid 248, 266

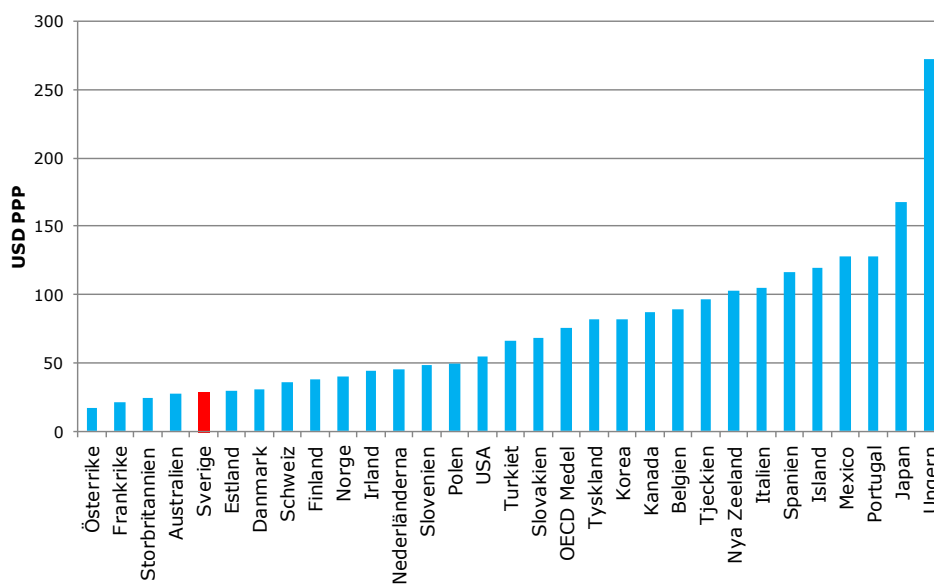
Figur 13 Internationell prisjämförelse: mobila samtalstjänster, medelanvändare, augusti 2012

Källa: OECD/Teligen, 2012

Det är dock svårt att på ett generellt plan säga att prisbilden i Sverige försämrats jämfört med övriga OECD-länder. För användare som ringer och sms:ar mycket (900 samtal och 350 sms per månad, här kallat höganvändare) är Sverige nämligen fortfarande billigast i Norden och placerar sig på en femte plats bland jämförda OECD-länder (se Figur 14 nedan).

Anledningen till Sveriges relativt sett lägre priser för höganvändare är sannolikt förekomsten av så kallade fastprisabonnemang vilket innebär att kunden debiteras samma månadskostnad i princip oberoende av hur tjänsten används. Från och med halvårsskiftet 2007 erbjuder alla mobiloperatörer (Telia, Tele2, Telenor och operatören 3) fastprisabonnemang. Fastprisabonnemang är särskilt intressanta för höganvändare eftersom en betydande andel av höganvändares månadskostnad utgörs av rörliga kostnader.

Figur 14 Internationell prisjämförelse: mobila samtalstjänster, höganvändare, augusti 2012

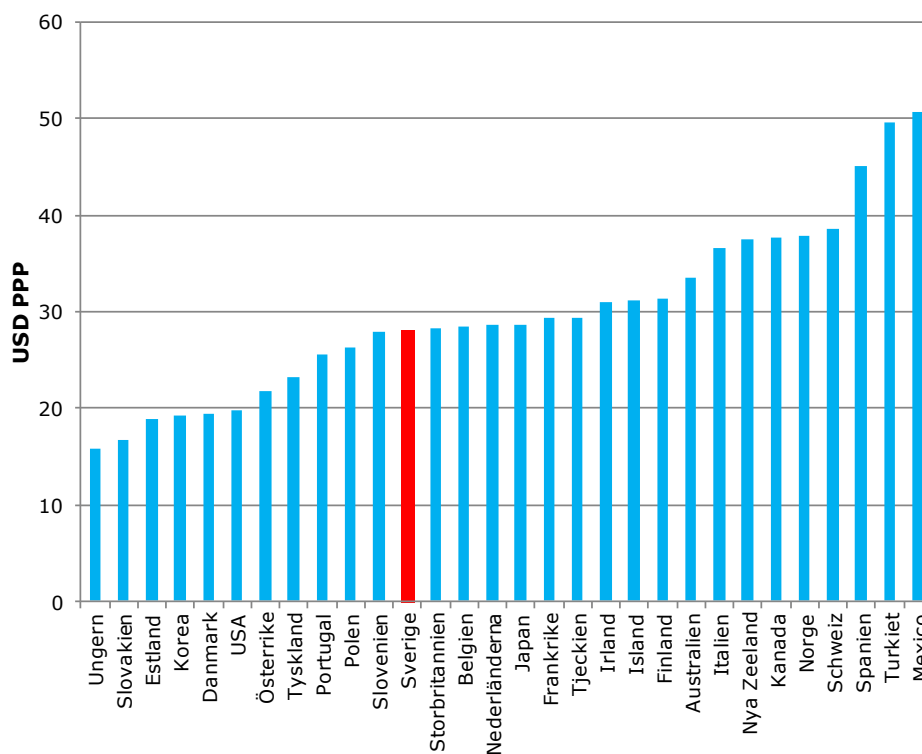
Källa: OECD/ Teligen, 2012

3.3.2 Priser för fast bredband

Nedanstående statistik kommer från OECD och är sammanställt av Strategy Analytics (Teligen). Undersökningen är utförd i september 2011 och baseras på ordinarie månadspris på erbjudanden från tre operatörer i varje land: den dominerande aktören på marknaden, den största kabel-tv operatören samt en alternativ operatör. Priserna är köpkraftsjusterade (PPP).²²

²² Se mer på www.oecd.org/sti/ict/broadband/prices

Figur 15 Internationell prisjämförelse: Fast bredband, medelanvändare (minst 2,5 Mbit/s), september 2011

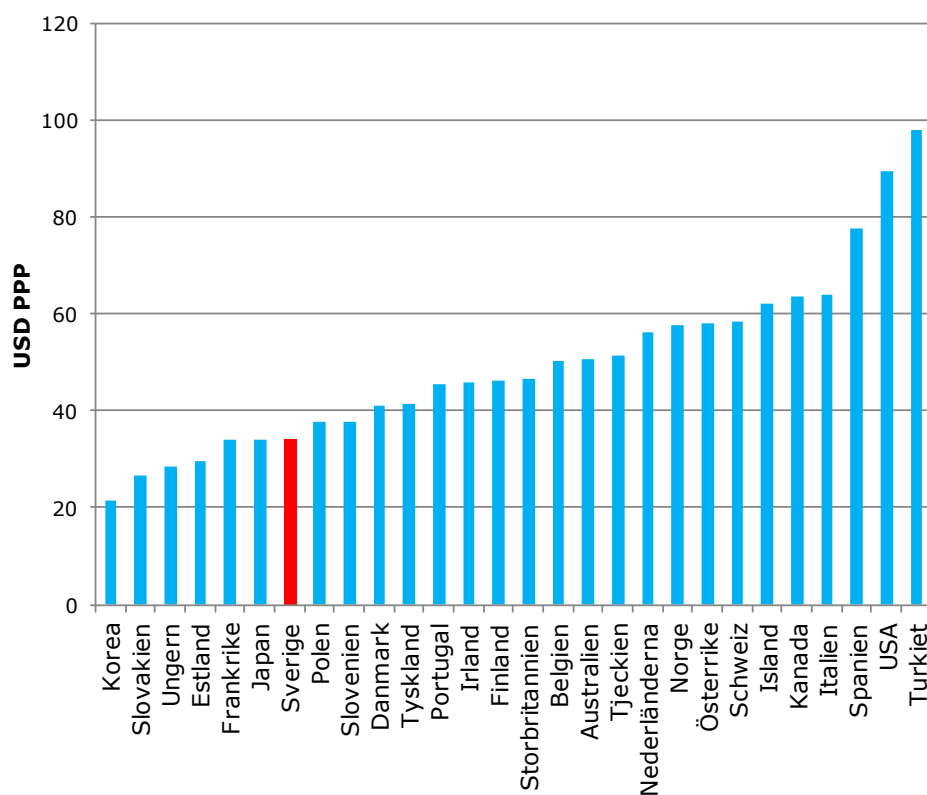
Källa: OECD/Teligen, 2012

Sverige ligger på 12 plats i OECD:s jämförelse av priset på fast bredband på minst 2,5 Mbit/s (se Figur 15 ovan). Det billigaste abonnemanget i Sverige kostade ca 28 USD PPP och hade en nedladdningshastighet på hela 10 Mbit/s. Av de abonnemang från andra länder som var billigare, hade fyra (USA, Tyskland, Slovenien, Estland) betydligt lägre nerladdningshastigheter än 10 Mbit/s.

Precis som för mobila samtalstjänster ligger Sverige bättre till för höganvändare än medelanvändare när det gäller fast bredband. Det billigaste abonnemanget i Sverige på minst 45 Mbit/s kostade ca 34 USD PPP vilket motsvarar sjunde plats bland OECD-länderna i jämförelsen (se Figur 16). I Sverige är alltså fasta bredbandsabonnemang med högre hastighet relativt sett billigare än i många andra länder. En anledning kan vara att efterfrågan på bredbandsabonnemang med höga hastigheter är större än i många andra länder vilket i sin tur kan förklaras av att Sverige har en jämförelsevis väl utbyggd it-infrastruktur med

hög överföringskapacitet. Även andra länder som har låga priser på abonnemang för höganvändare, såsom Japan och Korea, har väl utbyggd fiberinfrastruktur.

Figur 16 Internationell prisjämförelse: Fast bredband, höganvändare (minst 45 Mbit/s), september 2011

Källa: OECD/ Teligen, 2012

4 Slutsatser och sammanfattning

För en genomsnittsanvändare minskade priset för det billigaste erbjudandet på mobila samtalstjänster med 15 procent mellan första kvartalet 2011 och första kvartalet 2012. På sju år har motsvarande pris minskat med 65 procent. Genomsnittsintäkterna har som regel minskat per enhet under hela mätperioden, men trots det har operatörernas genomsnittsintäkt per privatkund legat förhållandevis konstant under hela mätperioden. Detta beror framför allt på att slutkunderna i genomsnitt ringer fler och längre samtal från mobiltelefoner samtidigt som de skickar allt fler sms och mms. Operatörernas minskande intäkter per enhet kompenseras alltså av högre kvantiteter.

Jämfört med de övriga länderna i Norden har Sverige högre priser för medelanvändare (100 samtal och 140 sms per månad), men lägre priser för användare som ringer och sms:ar mycket (900 samtal och 350 sms per månad). Det svårt att ge någon enkel förklaring till varför det är billigare att ringa mobilt för en medelanvändare i andra nordiska länder än Sverige. När det gäller ett tätbefolkat land som Danmark kan det dock konstateras att de har en kostnadsmässig fördel gentemot Sverige vid utbyggnad av mobilnät eftersom det krävs mindre investeringar (färre basstationer) för att täcka hela befolkningen. När det gäller Finland är efterfrågan på mobil telefoni relativt sett stor vilket kan förklaras av att användningen av fast telefoni är betydligt lägre där än i Sverige. De relativt sett låga priserna på mobila samtalstjänster i landet kan eventuellt även förklaras av att den finska marknaden präglas av särskilt hård konkurrens och prismedvetna kunder. PTS noterar också att i Danmark är bindningstiden begränsad till maximalt sex månader och i Finland är uppsägningstiden för telefonitjänster begränsad till två veckor.

Priserna på de billigaste rikstäckande erbjudandena om fast bredband med överföringskapaciteterna minst 2 Mbit/s och minst 8 Mbit/s har varit i princip oförändrade mellan första kvartalet 2011 och första kvartalet 2012. På sju år har dock dessa minskat med 38 respektive 11 procent. Det billigaste rikstäckande abonnemanget på 100 Mbit/s ökade med 26 procent mellan första kvartalet 2011 och första kvartalet 2012. PTS operatörsstatistik visar att delmarknaden för bredband ökar vad gäller intäkter, antal abonnemang och trafik. Noterbart är dock att det är intäkterna för mobilt bredband som ökar. Intäkterna för fast bredband har legat någorlunda stabilt kring 8,5 miljarder sedan 2008 efter att ha ökat kraftigt mellan 2000 och 2008.

Många mindre aktörer erbjuder bredbandsabonnemang om 100 Mbit/s mer eller mindre lokalt. En granskning av dessa lokala erbjudanden visar att bredbandsabonnemang om 100 Mbit/s erbjuds till priser under

riksgenomsnittet i områden med stadsnät där flera tjänsteleverantörer tillåts att tävla om slutkunderna (så kallade öppna stadsnät). I områden med stadsnät där endast en tjänsteleverantör erbjuder bredbandsabonnemang om 100 Mbit/s (så kallade stängda stadsnät) är priserna däremot ofta i nivå med riksgenomsnittet. Det kan därmed konstateras att i områden där det finns öppna stadsnät är priset på bredbandsabonnemang via fiber ofta billigare för slutkunden än i områden som saknar öppna stadsnät. PTS bedömning är att priserna på bredbandsabonnemang via fiber i öppna stadsnät ofta ligger 20-30 procent lägre än motsvarande rikstäckande erbjudanden.

Precis som för mobila samtalstjänster ligger Sverige, ur ett internationellt perspektiv, bättre till för höganvändare (minst 45 Mbit/s) än medelanvändare (minst 2,5 Mbit/s) när det gäller fast bredband. Det billigaste abonnemanget i Sverige på minst 45 Mbit/s kostade ca 34 USD PPP. Jämfört med de övriga länderna i Norden har Sverige högre priser för fasta bredbandsabonnemang med låg hastighet, men lägre priser för snabba bredbandsabonnemang.

Priset på mobilt bredband som fristående tjänst sjönk med 47 procent mellan första kvartalet 2011 och första kvartalet 2012 och med 58 procent jämfört med första kvartalet 2009. Prissänkningar under vissa kvartal har dock varvats med temporära prisökningar under andra. En anledning till detta kan vara att operatörerna fortfarande laborerar med prissättningen för mobilt bredband som fristående tjänst för att hitta en långsiktigt hållbar prismodell. Hittills har detta dock oftast skett genom att justera andra parametrar än priset per månad, såsom hastighets- och kapacitetstak.

Utöver den generella prisutvecklingen har PTS även observerat ett antal fenomen när det gäller utbudet av elektroniska kommunikationstjänster som gör det svårt för konsumenterna att göra informerade val.

För det första finns stora skillnader mellan de överföringshastigheter som marknadsförs och de överföringshastigheter som levereras. Abonnemang som marknadsförs med intervallhastighet (ex. 6-8 Mbit/s) levererar en större andel av den marknadsförda hastigheten än övriga abonnemang och ger därmed konsumenterna en betydligt rättvisare bild av vad de faktiskt får för pengarna. De fem abonnemangen som levererar störst andel Mbit/s, har hastighetsintervall medan de tre abonnemangen med lägst levererad andel marknadsförs utan hastighetsintervall. Lägst andel Mbit/s levereras av mobila bredbandsabonnemang via 3G-nät med höga ”upp till”-hastigheter (25 %, 31% respektive 33 %). PTS anser att operatörerna bör ange hastigheterna på ett sätt som bättre speglar vad konsumenten kan vänta sig istället för den så kallade ”upp till”-hastigheten, oavsett accessform.

För det andra kan PTS konstatera att konsumenterna upplever att så kallade dolda kostnader (kostnader som är svåra att förutse) gör det svårt att göra jämförelser mellan olika erbjudanden för mobila samtalstjänster och operatörer inför ett avtalstecknande. Exempelvis har tidigare praxis att debitera för varje eller var tioende sekund nästan helt ersatts med minutdebitering och i princip alla erbjudanden har idag uppsägningstid. Öppningsavgifterna har förvisso stabiliserats de senaste åren, men jämfört med 2005 har de ökat med i genomsnitt 40 procent. Konsumenterna upplever även att den stora flora av unika erbjudanden och paketeringar på marknaden är svåra att jämföra. Konsumenterna upplever också att det är svårt att förstå vilken typ av abonnemang de behöver, beroende på att de inte alltid vet hur deras användning kommer att se ut.

Ett stort och varierat utbud är i grunden positivt för konsumentnyttan, men dolda kostnader i kombination med att prisvillkoren för mobiltelefonitjänster är mycket svåra att överskåda gör att det råder en stor okunskap hos konsumenterna om vad som påverkar den totala kostnaden av ett abonnemang. Det minskar i sin tur förmågan för konsumenterna att agera rationellt när de väljer abonnemang vilket på lång sikt kan få negativa konsekvenser för konkurrensutvecklingen och den långsiktiga konsumentnyttan på marknaden.

PTS har under 2012 arbetat med föreskrifter och allmänna råd om innehåll i operatörernas konsumentavtal och om hur priser och villkor ska hållas allmänt tillgängliga. Regleringen syftar till att förbättra konsumenternas möjlighet att göra informerade val. PTS arbetar för att föreskrifterna ska kunna träda i kraft under 2013.

